

Humanitarian Aid
and Civil Protection

ԱՌՆԱՊ
ARNAP
DRR NATIONAL PLATFORM

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԸ ԼՈՌԻՒ ՄԱՐԶԻ ՇԱՄՈՒՏ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Այս ուսումնասիրությունն իրականացվել է Եվրոպական հանձնաժողովի Մարդասիրական օգնության և քաղաքացիական գլխավոր վարչության կողմից ֆինանսավորվող Աղետների ռիսկերի կառավարման տարածաշրջանային ծրագրի հայաստանյան բաղադրիչի (ԴԻՊԵԿՈ) «ԱՌՆԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՅՈՎՈՒՄ» ԾՐԱԳՐԻ շրջանակ ներքո:

<<ԼոռԷ>> փրկարար ջոկատ Ստեփանավան

Լոռու մարզի Շամուտ համայնքի «Աղետների ռիսկի նվազեցման գործընթաց»-
ը կատարվել է ՄԱԶԾ և ԱՌՆ ԱՊ սահմանաձև փորձիչ ներքին համապատասխան:

ԱՌՆ Լոռու մասի բնակչությունն իրականացրել են «ԼոռԷ» փրկարար ջոկատի հրահանգիչ՝

Աննա Առաքելյանը,

Կամավորներ՝

Արդան Մինասյանը,

Սյուզաննա Անդրեասյանը:

Վերլուծության պատասխանատու՝

Անժելա Բադալյան՝ «Ստեփանավանի «ԼոռԷ» փրկարար ջոկատ» ավագ հրահանգիչ,
Ճգնաժամային Կառավարման Պետական Ակադեմիայի դասախոս,

օգնականներ՝

Տաթև Տեպոյան,

Սյուզաննա Անդրեասյան,

Աննա Առաքելյան:

ԱՌՆ գործընթացի պատասխանատու՝

Արմեն Առաքելյան՝ «Ստեփանավանի «ԼոռԷ» փրկարար ջոկատ» ՀԿ նախագահ,
Ճգնաժամային Կառավարման Պետական Ակադեմիայի միջին մասնագիտական ծրագրերի
ղեկավար, դասախոս:

Շամուտ

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ ԼՈՌՈՒՄԱՐԶԻ ՇԱՄՈՒՏՅԱՄԱՅՆՔՈՒՄ

Աղետների ռիսկի նվազեցման համակարգը գործընթացների և գործառույթների մի շրջանակ է, որի նպատակն է բարձրացնել աղետներին դիմակայելու կարողությունները: Այն նպատակաուղղված է կանխելու կամ կանխարգելելու վտանգները, նվազեցնելու այդ վտանգների հնարավոր բացասական ազդեցությունը, ինչպես նաև նպաստելու հասարակության կայուն զարգացմանը:

Դպրոցում իրականացված ուսումնասիրության իրականացումը հնարավորություն է տալիս դպրոցներին, որոշակի աջակցության ներքո, բացահայտել աղետներին և արտակարգ դրամային իրավիճակների հետ կապված իրենց խնդիրները, օգտագործել իրենց կարողությունները՝ դիմակայելու աղետներին և արտակարգ դրամային իրավիճակների ազդեցությանը, բացահայտել իրենց կարողությունները, որոնք կարող են օգտագործվել աղետների դիմակայության համակարգի կազմակերպման համար:

1. ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՅԱՎԱՔԱԳՐՈՒՄՈՒ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

Շամուտ համայնքում աղետների ռիսկի նվազեցման գործընթացը իրականացվել է համայնքային մասնակցային սկզբունքով՝ «ԼոռԷ» փրկարար ջոկատի, համայնքի բնակիչների և համայնքի տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչների անմիջական մասնակցությամբ: Հարկ է նշել հիմնական դերակատարների և բնակիչների շահագրգռվածությունը ԱՌՆ գործընթացի ընթացքում:

ԱՌՆ գործընթացի մասնակիցների ընդհանուր թիվը կազմել է 44 անձ:

- Համայնքի ընդհանուր ժողովի մասնակիցներ – 6 մարդ, որոնցից
Համայնքի ղեկավար,
համայնքի ներկայացուցիչ – 3,
քարտուղար,
բուժկետի բուժքույր:
- գյուղատնտեսական ոլորտի ֆոկլուս խումբ – 6,
- կրթական ոլորտի ֆոկլուս խումբ – 11, /տնօրեն, ուսուցիչ – 5, աշակերտ – 5/
- հարցմանը մասնակցած համայնքի բնակիչներ – 21:

Ուսումնասիրության մասնակիցների 40%-ը եղել են տղամարդիկ:

Ըստ տարիքի մասնակիցների՝

- 11%-ը կազմել է մինչև 18 տարեկան տարիքային խումբը,
- 16%-ը կազմել է 18-26 տարիքային խումբը,
- 50%-ը կազմել է 26-50 տարիքային խումբը,
- 23%-ը կազմել է 50-ից բարձր տարիքային խումբը:

ԱՌՆ արդյունքում հավաքագրված տվյալները՝ համայնքի հետ համատեղ, ընդհանուր ժողովում ենթարկվել են համեմատական վերլուծության, որի արդյունքների հիման վրա մշակվել են առաջարկություններ՝ համայնքին սպառնացող վտանգների նվազեցման ուղղությամբ:

1.1 Երկրորդական աղբյուրների տվյալներ

Շամուտ համայնքի վերաբերյալ տվյալները և տեղեկությունները հավաքագրվել են Լոռու մարզպետարանից, Շամուտի համայնքապետարանից, մարզային փրկարար վարչությունից, կադաստրի պաշտոնական կայք էջից և այլն:

1.1.1 Շամուտ համայնքի տեղադիրքը և կլիման

Շամուտ համայնքը գտնվում է Լոռու մարզում, Թումանյանի տարածաշրջանում՝ Դեբեդ գետի աջակողմյան վտակ՝ Մարց գետի աջ կողմում, Գուգարաց լեռների արևմտյան մասում: Բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝ 1650 մ: Հեռավորությունը Թումանյան ավանից 37 կմ, Ալավերդի քաղաքից մոտ 90 կմ, մարզկենտրոն Վանաձորից՝ մոտ 50 կմ հյուսիս-արևելք, Երևանից՝ 165 կմ:

Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 1796,07 հա: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են 776,12 հա:

Կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը՝ զով: Տարեկան միջին ջերմաստիճանը կազմում է 7.1°C, մթնոլորտային տեղումների միջին քանակը՝ 615 մմ:

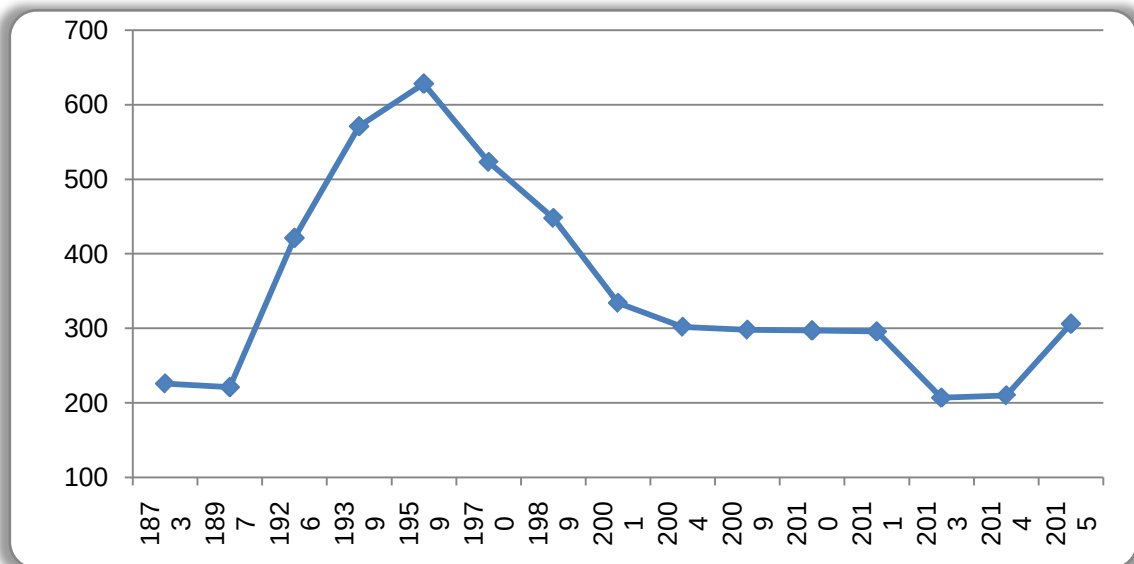
1.1.2 Համայնքի բնակչությունը

Շամուտ գյուղը հիմնադրվել է 1850 թ-ին: Գյուղի բնակիչների նախնիների հիմնական մասը այստեղ են տեղափոխվել Արցախից:

Բնակչության թվաքանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը վերցված է կադաստրային տվյալներից:

Շամուտ համայնքի բնակիչների վերաբերյալ տվյալները առկա են 1873թ.-ից: Շամուտ համայնքի բնակչության թիվը կազմում էր՝

- 1873թ-ին – 226,
- 1897թ-ին – 221,
- 1926թ-ին – 421,
- 1939թ-ին – 571,
- 1959թ-ին – 628,
- 1970թ-ին – 523,
- 1989թ-ին – 448,
- 2001թ-ին – 334,
- 2004թ-ին – 302,
- 2009թ-ին – 298,
- 2010թ-ին – 297,
- 2011թ-ին – 296,
- 2013թ-ին – 207,
- 2014թ-ին – 210 բնակիչ:

Համայնքի բնակչության թիվը 1873-2015թթ.

Ներկայում Շամուտ համայնքի գրանցված բնակչության թիվը կազմում է 306 մարդ: Տղամարդիկ կազմում են 44%:

Տեղական ինքնակառավարումը իրականացվում է համայնքապետի և 5 հոգուց /5 տղամարդ/ բաղկացած ավագանու կողմից: Համայնքապետի կողմից ձևավորված համայնքապետարանի աշխատակազմը բաղկացած է 4 հոգուց /2 տղամարդ, 2 կին/:

1.1.3 Շամուտ համայնքի սպառնացող վտանգավոր երևույթները

Ըստ համայնքում կատարված ուսումնասիրությունների կարելի է փաստել, որ համայնքին սպառնում են տարբեր բնույթի վտանգներ:

Բնածին բնույթի վտանգավոր երևույթներից համայնքի համար սպառնալիք են ներկայացնում մորտահարությունը, կարկտահարությունը, երաշտը, ուժեղ քամիները, առատ տեղումները, քարաթափումը/փլուզումը, երկրաշարժը, սելավը, սողանքը, գետի վարարումը և կայծակը: Վերջին տարիներին արձանագրվել են կարկտահարության, ցրտահարության, երաշտի և ուժեղ քամիների դեպքերի հաճախականության աճ:

Հայպետհիդրոմետ ծառայության դիտարկումների 30-100 տարիների տվյալների վերլուծությունը վկայում է այն մասին, որ հանրապետության ողջ տարածքում տարեկան տեղումները պակասել են 5.8%-ով ընդ որում տաք ժամանակահատվածում նվազել են 7.1%-ով իսկ ցուրտ սեզոնում աճել են 8.5%-ով: Եթե նման միտումը պահպանվի, ապա 2100թ-ին օդի ջերմաստիճանը կբարձրանա 1.70C-ով, տեղումների քանակը կնվազի 10%-ով: Այդ հետևանքները կարող են էապես ազդել կլիմայից կախում ունեցող տնտեսության ճյուղերի վրա:

Մարդածին բնույթի վտանգներից համայնքի համար սպառնալիք են ներկայացնում ավտովթարները, կենցաղային հրդեհները, պայթյունները, շենքերի, շինությունների հանկարծակի փլուզումները: Բնակչության շրջանում ԱՌՆ վերաբերյալ գիտելիքների պակասը բարձրացնում է համայնքի խոցելիության աստիճանը:

Համայնքի համար վտանգ են ներկայացնում անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները, որոնք հիմնական մարդկանց անփութության և անզգուշության հետևանք են: Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները բացասական ներգործություն են ունենում շրջակա միջավայրի վրա: Կլիմայի փոփոխության պայմաններում խոտածածկ տարածքների հրդեհները էկոհամակարգի համար դառնում են ամենամահիջական և խոշոր սպառնալիքները: Ավելացող հրդեհների հետևանքներին գումարվում է երաշտի և ջերմային սթրեսի պատճառով կրճատվող վերարտադրությունը: Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները ծանր հետևանքներ են թողնում նաև մարդու կենսակերպի և առողջության վրա:

Շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ազդեցություն են ունենում նաև անտառի հատումները և չկազմակերպված աղբահանությունը:

Այլ բնույթի վտանգներից համայնքի թե՛ բնակչության, թե՛ գյուղատնտեսական կենդանիների համար սպառնալիք են ներկայացնում նաև վայրի գազանները, հատկապես գայլերը, որոնց ներխուժումները համայնքի տարածք դարձել են ավելի հաճախակի: Վայրի գազանները դառնում են նաև մարդկանց շրջանում վախի առաջացման պատճառ:

Համայնքի բնակչության գերակշիռ մասը զբաղվում է անասնապահությամբ: Անասնապահության համար վտանգ են ներկայացնում անասնահամաճարակները, որոնք հիմնականում կանխարգելիչ միջոցառումների բացակայության հետևանք են:

Համայնքի գյուղացիական տնտեսություններին մեծ վնաս են հասցնում մկնանման կրծողները: Ըստ վիճակագրության, կրծողների պատճառով գյուղատնտեսությանը տարեկան հասցվող վնասի չափը կարող է կազմել 10-12%: Դաշտային մկներն ու մկնանման այլ կրծողները հիմնականում վնասում են ցանքատարածքները, բերքը և պահեստավորված սնունդը:

Համայնքը կոյուղացված չէ:

1.1.9 Աղբահանություն

Համայնքում չի կատարվում կազմակերպված աղբահանություն: Բնակիչները աղբահանությունը կազմակերպում են անհատական ձևով:

1.1.10 Ջրամատակարարում

Համայնքը խմելու ջուրը ստանում է բնական աղբյուրներից: Խմելու ջուրը մատակարարվում է 4 ջրամբարներից՝ ինքնահոս եղանակով: Ջրաբաշխումն իրականացվում է կետորոնացված ջրամատակարարման համակարգի միջոցով: Ներհամայնքային ցանցի երկարությունը կազմում է 4 կմ: Խմելու ջրով ապահովված է ամբողջ համայնքը: Ջրամատակարարումը շուրջօրյա է:

1.1.11 Ոռոգում

Համայնքը չունի ոռոգման ցանց:

1.1.12 Գազաֆիկացում

Համայնքը գազաֆիկացված չէ:

1.1.13 Հատուկ ծառայություններ

Հրշեջ-փրկարար ծառայություն

Տարածաշրջանը սպասարկվում է ՀՀ ԱԻՆ Փրկարար ծառայության Լոռու մարզային փրկարար վարչության ստորաբաժանումների կողմից: Մոտակա ստորաբաժանումը տեղակայված է Ալավերդիում:

Ոստիկանություն

Համայնքը սպասարկվում է ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության բաժնի կողմից: Մոտակա հենակետը տեղակայված է Ալավերդիում:

1.1.14 Կենսական կարևոր համակարգեր

Կրթական համակարգ

Դպրոց

Շամուտ համայնքում իրականացվում է հիմնական կրթություն, որը հանդիսանում է պարտադիր կրթության երկրորդ մակարդակը և ներառում է հանրակրթական հիմնական ծրագրերի երկու աստիճանները:

Շամուտ գյուղում դպրոցը հիմնադրվել է 1927 թ-ին:

Դպրոցը տիպային երկհարկանիքարե շինություն է: Դպրոցը ունի 2 մասնաշենք՝ 1028մ² ընդհանուր մակերեսով:

Դպրոցն ունի 8 դասասենյակ, 2 առարկայական լսարան, համակարգչային սենյակ, 2 տեխ. Նշանակության սենյակ, առանձնասենյակ,

լաբորատորիա, արհեստանոց, գրադարան, հանդիսությունների դահլիճ, մարզադահլիճ, բացօթյա սպորտհրապարակ, ապաստարան, ճաշարան և խոհանոց, որտեղ սննդի պատրաստման համար օգտագործվում է էլեկտրաէներգիա:

Աշակերտների թիվը կազմում է՝ 31, աշխատողներինը՝ 18 մարդ:

Համայնքում նախադպրոցական կրթություն չի իրականացվում:

Առողջապահություն

Համայնքը սպասարկվում է «Դսեղի առողջության կենտրոն» կողմից: Համայնքում գործում է բուժկետ: Բուժկետը տեղակայված է համայնքապետարանի շենքում, ապահովված է առաջին օգնության անհրաժեշտ պարագաներով: Բուժկետում աշխատում է 1 բուժքույր:

Մշակույթ

Համայնքում չկա մշակույթի տուն:

Պատմամշակութային կոթողներ

Համայնքի պատմամշակութային կոթողներն են՝ Զ.ա 4-3 հզ. կառուցված ամրոցը, որը գտնվում է գյուղամերձ «Սեռ» բլրի վրա, Սբ. Սարգիս մատուռը 12-13 դդ, Սբ. Աստվածածին եկեղեցին 17-րդ դար, Դամբարանը Զ.ա 2-1հզ , որը գտնվում է գյուղի մեջ գործող գերեզմանոցում և այլն:

Կապի միջոցներ

Գյուղում կա բջջային հեռախոսակապ, ինտերնետ և փոստային ծառայություն:

Տեղեկատվական աղբյուրներ

Տեղեկատվական աղբյուրներից համայնքին հասանելի են հանրային և արբանյակային հեռուստատեսությունը, ինտերնետը և մամուլը:

1.2 Ակնադիտական զննում

Համայնք մտնելու առաջին իսկ պահից ԱՌՆ թիմի անդամների և համայնքի պատասխանատու անձի հետ միասին իրականացվել է ակնադիտական զննում, որի ընթացքում գրանցվել են ԱՌՆ գործընթացի համար անհրաժեշտ առաջնային տպավորությունները համայնքի շինություններից, ճանապարհներից, աղբահանությունից և այլն:

Ակնադիտական զննումների աղյուսակ

Առարկաներ, երևույթներ, մարդիկ, հարաբերություններ	Նկարագիր
Ինֆրաստրուկտուրա /ենթակառուցյան/	
Հիմնական շինությունները	Համայնքի հիմնական շինություններն են դպրոցը և համայնքապետարանը, որտեղ տաղակայված են նաև բուժկետը, գրադարանը և փոստը: Այս շինությունները ունեն վերանորոգման կարիք: Համայնքի բնակելի ֆոնդը հիմնականում կազմված է երկհարկանի քարե առանձնատներից: Բնակելի տները հին են, մեծամասամբ ունեն վերանորոգման կարիք: Որոշ տների վրա կան տեղադրված արբանյակային ակեհավաքներ: Տնամերձ տարածքները զբաղեցնում են այգիներ և բանջարա նոցներ:
Ճանապարհներ հիմնական / ներքին	Համայնքը միջպետական ավտոճանապարհի հետ կապող ճանապարհը գտնվում է ոչ բարվոք վիճակում և ունի բարեկարգման և ասֆալտապատման կարիք: Ներհամայնքային և միջհամայնքային ճանապարհներն ունեն բարեկարգման և լուսավորման կարիք:

Էներգիա	Որպես Էներգիայի աղբյուր հիմնականում օգտագործվում է վառելիքայտը և էլեկտրաէներգիան
Կամուրջ	Համայնքում կա 2 ավտոմոբիլային կամուրջ: Կամուրջները ունեն հիմնանորոգման կարիք:
Կենսական կարևոր համակարգեր	
Դպրոց	Համայնքի դպրոցի շենքը երկհարկանի է, գտնվում է բավարարվիճակում, ունի մասնակի վերանորոգման, լուսամուտների փոփոխման կարիք: Դպրոցի մարզադահլիճը գտնվում է վթարային վիճակում, ունի վերանորոգման կարիք:
Համայնքապետարան	Համայնքապետարանի շենքը երկհարկանի է, ունի մասնակի վերանորոգման կարիք: Համայնքապետարանի շենքում են տեղակայված նաև բուժկետը, գրադարանը և փոստը:
Սոցիալ-տնտեսական	
Կրթություն	Համայնքում փրականացվում է հիմնական կրթություն: Միջնակարգ կրթությունը երեխաները շարունակում են Լորուտի միջնակարգ դպրոցում և այլ ուսումնական հաստատություններում: Արհեստագործական, միջին մասնագիտական և բարձրագույն կրթօջախները գտնվում են Ալավերդիում, մարզկենտրոնում, Երևանում և այլ քաղաքներում:
Առողջապահություն	Հիմնական բժշկական միջամտությունը բնակչությանը հասանելի է Ալավերդի, Վանաձորի, Երևանի և այլ քաղաքների բուժհաստատություններում:
Չբաղվածություն	Համայնքի առաջատար ճյուղն է անասնապահությունը: Համայնքում զարգանում են ևս մեղվաբուծությունը: Տնամերձ հողակտորներում զբաղվում են բանջարաբուծությամբ և այգեգործությամբ՝ հիմնականում սեփական կարիքների բավարարման նպատակով: Գյուղատնտեսությունից ստացվող եկամուտը ուղղակիորեն կախված է նաև բնության քմահաճույքներից և կրում է սեզոնային բնույթ:

1.3 Քարտեզագրում

	<i>Քարտեզագրման նպատակն է բացահայտել և համայնքի համար ակնառու դարձնել համայնքի աղետավտանգ ու ռիսկային տեղանքները, ինչպես նաև համայնքի կարողություններն ու խոցելիությունը՝ վերջիններս զետեղելով համայնքի քարտեզում:</i>
--	---

Քարտեզագրումը նպատակ ունի նաև համայնքի համար ակնառու դարձնել ռիսկային բոլոր տեղանքները, հատկապես մատնանշելով այն տեղանքները, որոնք առօրյա կյանքում կամ տեսանելի չեն կամ էլ անուշադրության են մատնված:

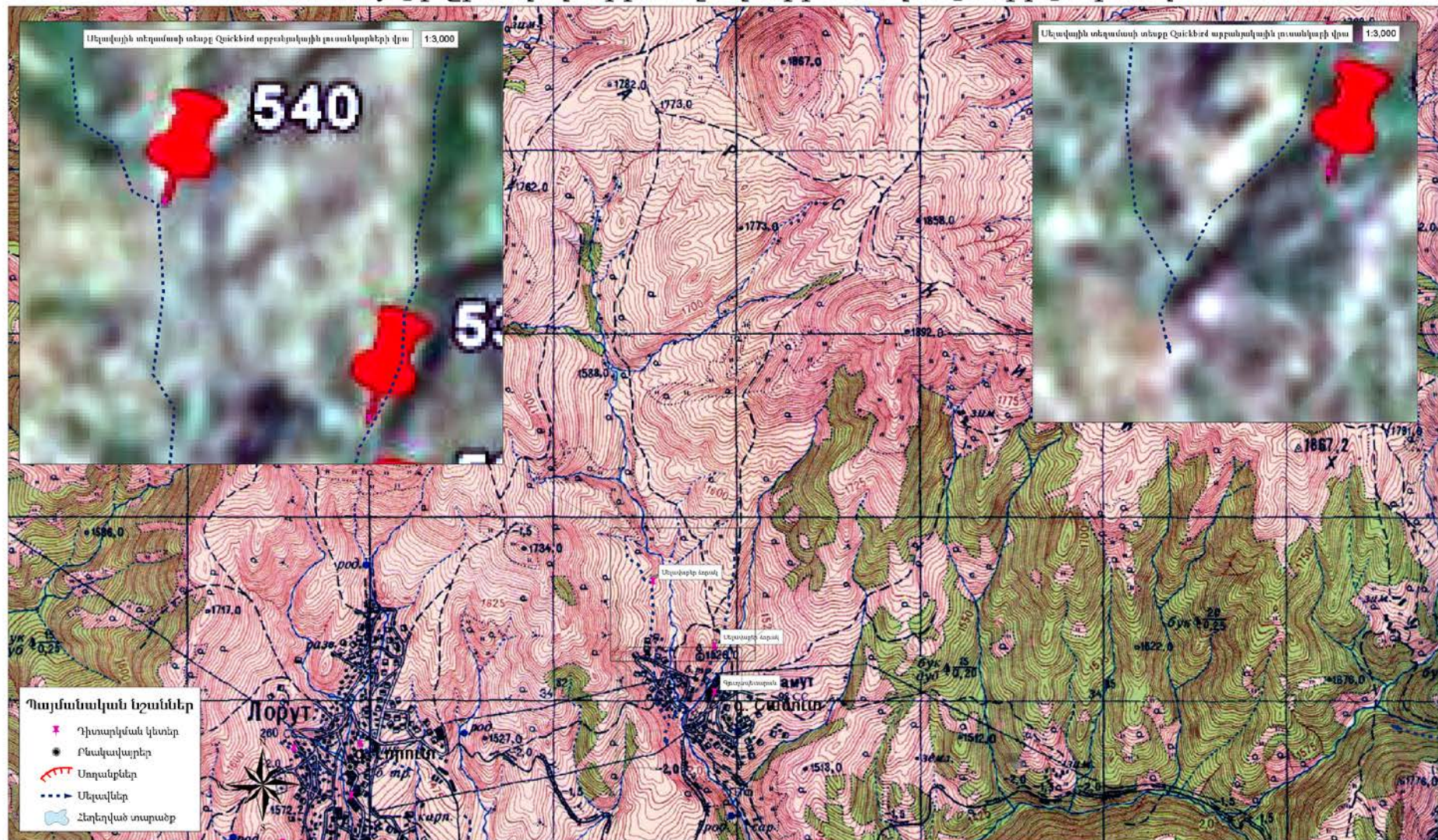
Ուսումնասիրության ընթացքում կատարվել են սխեմատիկ և վիզուալ գրանցումներ, լուսանկարվել են նաև վտանգավոր և խոցելի տարածքները:

Հավաքագրված նյութերը տեղադրվել են համացանցից դուրս բերված քարտեզի վրա, քանի որ համայնքը չուներ աշխատանքի համար անհրաժեշտ քարտեզներ:

GTZ_ի կողմից սելավի, սողանքի և հեղեղման վտանգների մասնագիտական ուսումնասիրության քարտեզ (ԳԵՈԿՈՄ)

Շամուտ համայնքի ջրհեղեղների, սելավների և սողանքների քարտեզ

Մասշտաբ 1:10,000

Ակնադիտական զննումից և քարտեզագրումից հետո կազմակերպվել է ընդհանուր ժողով համայնքի բնակիչների և տարբեր մասնագետների ներգրավմամբ: Մասնակիցների թիվը եղել է 6: Ընդհանուր ժողովի ընթացքում ներկայացվել են, քննարկվել և լրացվել են ԱՌՆ իրականացման մի շարք գործիքներ, որոնց արդյունքները ներկայացված են ստորև:

1.4 Սեզոնային օրացույց

Սեզոնային օրացույցի օգնությամբ վերհանվեցին տարվա ընթացքում համայնքում տեղի ունեցած աղետների, սոցիալ-տնտեսական ոլորտում տեղի ունեցած փոփոխությունների, հիվանդությունների բռնկման ժամանակահատվածները համայնքի բնակիչների տեսանկյունից: Այն ցույց է տալիս համայնքին սպառնացող վտանգների ժամանակահատվածները, դրանց ազդեցությունը, ներառյալ կլիմայական փոփոխության հետ կապված ազդեցությունը:

Սեզոնային օրացույցը լրացվել է համայնքի հետմիասին, որի արդյունքները ներկայացված են ստորև:

Սեզոնային օրացույց Իրադարձություններ	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր
Սոցիալ-տնտեսական												
Բարձր եկամուտներ						x	x	x	x	x		
Ցածր եկամուտներ		x	x	x	x							
Բերքահավաք							x	x	x	x		
Պարապուրդ	x										x	x
Անասունների մորթ									x	x	x	
Սերմնացան, ցանք				x	x							
Առողջապահություն												
Գրիպի համաճարակ			x							x	x	x
Վտանգներ												
Ցրտահարություն			x	x	x							
Կարկտահարություն						x	x	x				
Երաշտ						x	x					
Սելավ			x	x	x							
Ուժեղ քամի		x						x	x			
Կայծակ, ամպրոպ					x			x		x		
Քարաթափում/Փլուզումներ				x	x							
Առատ տեղումներ				x	x	x						
Գետի վարարում				x	x							
Սողանք			x	x	x							

Այլ վտանգներ, երևույթներ													
Վայրի գազաններ	x	x	x						x	x			
Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհներ								x	x	x	x		
Անասնապահամարակ						x	x	x					
Շրջակա միջավայրի վնասում					x	x	x	x	x				
Մկնանման կրծողներ	x	x								x	x	x	

Համայնքի սոցիալ-տնտեսական ոլորտի համար համեմատաբար բարենպաստ է ամառ-աշունժամանակահատվածը: Այս ժամանակահատվածում դիտվող բարձր եկամուտների պատկերը հիմնականում պայմանավորված

է անասնապահական ոլորտի ցուցաբերված եկամուտներով:

Լրացուցիչ եկամուտներ բնակչությունը ստանում է նաև մեղվապահությունից, ինչպես նաև տնամերձերից և հարակից անտարներից ու հանդամասերից հավաքված ծեղաբույսերի, մրգերի և հատապտուղների վաճառքից:

Համայնքի բնակչության զբաղվածության առաջատար ճյուղը անասնապահությունն է: Տնամերձ հողատարածքներում զբաղվում են բանջարաբուծությամբ և այգեգործությամբ: Ձմռան ժամանակահատվածում /դեկտեմբեր-փետրվար/ դիտվում է թերզբաղվածություն: Այդ ժամանակահատվածում բնակչությունը զբաղվում է միայն անասնապահությամբ: Գարնան ժամանակահատվածում համայնքում կատարվում են ցանքսիմա և խատանքներ, ամռանը և աշնանը՝ բերքահավաքի:

Պոտենցիալ ռիսկերի ցանկում ամենավտանգավորը երկրաշարժն է, որն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում թե՛ տնտեսական, և թե՛ սոցիալական կյանքի վրա: Երկրաշարժերի հետևանքով հնարավոր են որոշ տների, շենք-շինությունների փլուզում, քանի որ այդ շինությունները հին են և 1988 թ-ի երկրաշարժի հետևանքով մասամբ վնասվել են: Խոցելիությունը բարձրանում է նաև բնակչության շրջանում համապատասխան գիտելիքների պակասի պատճառով:

Համայնքում դիտվող քարաթափումները, սողանքները/փլուզումները, սելավները, ուժեղ քամիները, առատ տեղումներն ու կայծակները խախտում են համայնքի բնականոն կյանքը և սպառնալիք են ներկայացնում միջհամայնքային և համայնքի ճանապարհների, մարդկանց, տրանսպորտային միջոցների, բնակելի տների, էլեկտրասարքավորումների և էլեկտրահաղորդակցության համար: Միջհամայնքային ճանապարհների համար սպառնալիք ներկայացնող քարաթափումները և սողանքները/փլուզումները դիտվում են գրեթե ամբողջ տարվա ընթացքում, սակայն գարնան ժամանակահատվածում դրանք ավելի են ակտիվանում: Այդ ժամանակահատվածում դիտվող առատ տեղումների հետևանքով համայնքի ճանապարհները դառնում են դժվարանցանելի, իսկ երբեմն հորդառատ տեղումների հետևանքով և համայնքի տեղադիրքի պատճառով առաջանում են սելավային հոսքեր: Սելավները, սելավատարների բացակայության պատճառով, ողողում են համայնքի անապարհները վնասելով դրանք, լցվում տնամերձ տարածքներ: Ուժեղ քամիները հիմնականում վնասում են շենք-շինությունների տանիքները, դառնում են էլեկտրամատակարարման խափանման պատճառ: Էլեկտրամատակարարման խափանման, ինչպես նաև էլեկտրական սարքավորումների վնասման պատճառ են դառնում նաև կայծակները: Կայծակները կարող են դառնալ նաև մարդկային կորուստների պատճառ, ինչը անվտանգության կանոնները չպահպանելու հետևանք է:

Առողջապահական ոլորտում աշխատանքային ժամանակահատվածում սրվում են շնչառական և օդակաթիլային վարակները, քանի որ ցուրտ սեզոնին մարդիկ հավաքվում են ավելի փակ տարածքներում և ավելի սերտ շփման հետևանքով այդ հիվանդությունների փոխանցման հավանականությունը մեծանում է:

Համայնքի զարգացման համար կարևոր նշանակություն ունի անասնապահությունը: Տնամերձ տարածքներում բնակչությունը զբաղվում է այգեգործությամբ և հողագործությամբ՝ հիմնականում սեփական օգտագործման համար: Սակայն համայնքում դիտվող բնածին երևույթները և այլ խնդիրները խոչընդոտում են ոլորտի զարգացմանը և կարող են դառնալ զգալի նյութական կորուստների պատճառ:

Անասնապահությունը համայնքի եկամտի հիմնական աղբյուրն է: Համայնքում դիտվող երևույթները /կարկտահարությունը, ցրտահարությունը, երաշտը, ուժեղ քամիները, առատ տեղումները/ խոչնդոտում են գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացմանը և երբեմն դառնում բերքի և անասնակերի մասնակի կամ լրիվ կորստի պատճառ:

Կարկուտի բացասական ազդեցությունը պայմանավորված է հակակարկտային միջոցների բացակայությամբ: Երաշտը պայմանավորված է ոռոգման ցանցի բացակայությամբ: Երաշտային տարիներին դժվարանում է նաև անասունների համար խոտի հայտնաբերումը և մեծանում է անասունների շրջանում համաճարակների բռնկման հավանականությունը: Ցրտահարությունների բացասական հետևանքները անմիջական կապված են կանխատեսաման և ազդարարման մեխանիզմի անկատարելիության հետ, ինչի պատճառով բնակչությունը հնարավորություն չի ունենում ժամանակին կազմակերպելու ցրտահարության դեմ պայքարի միջոցառումներ:

Բնածին երևույթների սպառնալիքներին ավելացել են նաև վայրի գազանների և մկնաման կրծողների հետ կապված վտանգները: Վայրի գազանները /գայլ, աղվես/ վտանգ են ներկայացնում անասնապահության համար, հատկապես մանր եղջերավոր անասունների և ընտանի թռչունների: Չի կարելի բացառել նաև գայլերի հարձակումները մարդկանց վրա: Մկնաման կրծողները ակտիվանում են ձմռան ժամանակահատվածում, դառնալով պահեստավորված սննդի վնասման պատճառ:

Անասնապահության համար վտանգ են ներկայացնում նաև անասնահամաճարակները, որոնց բռնկման սպառնալիքը դիտվում է ամբողջ տարվա ընթացքում, սակայն բռնկման հավանականությունը մեծանում է ամռան ամիսներին և հատկապես երաշտային տարիներին:

Աշնան ժամանակահատվածում դիտվող անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները հիմնականում մարդու անփութության, անզգուշության և խոզանների անվերահսկելի այրման հետևանք են: Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները բացասական ազդեցություն են ունենում Էկոհամակարգի վրա: Չոր կլիմայական պայմաններում անտառային հրդեհները կարող են ոչնչացնել անտառներ, խոտածածկ տարածքներ և համակողմանի ու հետևողական պայքար չկազմակերպելու դեպքում այն կարող է հանգեցնել Էկոլոգիական աղետի:

Մարդը իր սխալ գործունեությամբ վնասակար ազդեցություն ունի շրջակա միջավայրի վրա: Բանն այն է, որ համայնքում չի կազմակերպվում աղբահանությունը: Աղբը թափվում է գյուղի և հարակից տարածքների տարբեր մասերում: Տարածաշրջանին բնորոշ քամիների հետևանքով աղբը՝ հատկապես պոլիէթիլենային տոպրակները և պլաստմասե թափոնները, տարածվում են

հարակից անտառներով և դաշտերով մեկ: Աղբը օր-օրի տարածվելով գրավում է նոր տարածքներ:

1.5 Պատմական օրացույց

Պատմական օրացույցի օգնությամբ վեր հանվեցին բոլոր այն առանձնահատուկ երևույթներն ու դեպքերը, որոնք իրենց ազդեցությունն են թողել համայնքի կյանքի և զարգացման վրա:

Այն հնարավորություն է ընձեռնել բացահայտել տարիների ընթացքում համայնքի զարգացման վրա ազդեցություն ունեցած դեպքերի պատճառահետևանքային կապը և հասկանալ համայնքի

Ժամանակա- հատված	Բնակչություն	Տուն/շինություն	Ծառ/ անտառներ	Անասուններ/ հողեր	Ինֆրակա- ռույցներ	Վտանգներ/ աղետներ
1970						

զարգացման միտումները: Պատմական օրացույցը լրացվել է համայնքի բնակիչների հետ միասին:

1970-1980						
1980-1990						
1990-2000						
2000-2010						

Շամուտիանասնապահական խորհրդային տնտեսությունն զբաղվում էրևաև կերային կուլտուրաներիևկարտոֆիլիմշակությամբ:Խորհրդային տարիներին է ծավալվել հիմնական շինարարությունը: Գյուղն ուներ ութամյա դպրոց, ակումբ, գրադարան, մանկապարտեզ, կինո, բուժկայան:

Խորհրդային տարիներին համայնքը չհասցրեց իրականացնել այն գործողություններն ու ծրագրերը, որը կապահովեր ավելի բարենպաստ պայմաններ գյուղի զարգացման և կենսամակարդակի բարձրացման համար:

Խորհրդային միության փլուզումը, երկրաշարժը, պատերազմը և տնտեսական ճգնաժամը իր բացասական հետևանքը թողեցին համայնքի ենթակառույցների, շենք-շինությունների, գյուղատնտեսական տեխնիկայի, կենսական կարևոր համակարգերի վրա: Համայնքում դիտվեց աշխատատեղերի նվազում, սոցիալ-տնտեսական ոլորտի վատթարացում, արտագաղթ, արտագնա աշխատանքների մեկնողների թվի ավելացում:

1990-ական թվականներին մեկնարկած սեփականաշնորման գործընթացը մասնակի խթան հանդիսացավ գյուղատնտեսության զարգացման համար: Գյուղում սկսեցին զբաղվել հիմնականում անասնապահությամբ: Վերջին տարիներին զարգացել է նաև մեղվաբուծությունը: Հողագործությամբ և այգեգործությամբ զբաղվում են հիմնականում տնամերձ տարածքներում:

Վերջին տաս տարիների ընթացքում համայնքի զարգացման համար մասնակի խթան հանդիսացան և իրենց ավանդը ներդրեցին հանրապետություն մուտք գործած կազմակերպություններ, անհատներ:

Այս տարիներին կան որոշակի փոփոխություններ՝ կապված ինֆրակառույցների շինարարության և վերանորոգման հետ, որոնք իրականացվել են պետական և միջազգային կազմակերպությունների, հիմնադրամների օժանդակությամբ: Դրական տեղաշարժերը երևում են ստորև բերված պատմական ուրվագծի աղյուսակից, որը համայնքի բնակիչների հիշողության մեջ տպավորված դեպքերի և համայնքի զարգացման վրա էական ազդեցություն ունեցած դեպքերի նկարագրությունն է:

Համայնքում վերջին տարիների տեղի ունեցած փոփոխությունների աղյուսակ

Տարի 2000 - 2015	Նկարագրություն
	Մատուռի կառուցում
	Հուշարձանի կառուցում:
	Եռաբլուր, Երգեն ուրթ սարերում անց է կացվել խմելու ջրի ջրագիծ՝ 1336 մետր երկարությամբ, իսկ Սովխոզի սար տեղանքում վերանորոգվել է 1250 մետր խմելու ջրի ջրագիծը: /ԾԻԳ/
	Զրարբիացման համակարգի տեղադրում: /«ԾԻԳ»/

Ինչ վերաբերում է համայնքին սպառնացող վտանգավոր երևույթներին. համայնքում մշտապես դիտվել են հետևյալ երևույթները՝ առատ տեղումներ, կարկտահարություն, սելավ, ցրտահարություն և այլն: Վերջին տարիներին նկատվում է երաշտի, կարկտահարության և ցրտահարության հաճախականության և ուժգնության աճ: Երաշտի հիմնական պատճառը ոռոգման ցանցի բացակայությունն է:

Բնածին երևույթների սպառնալիքին գումարվել են նաև անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները և վայրի գազանների հետ կապված վտանգները:

Վերջին ժամանակահատվածում մտահոգիչ են դարձել վայրի գազանների հարձակումները: Հատկապես գայլերը, աղվեսները և շնագայլերը ավելի հաճախ են սկսել հայտնվել համայնքի տարածքում: Վայրի գազանները սպառնալիք են ներկայացնում ոչ միայն գյուղատնտեսական կենդանիների, այլ նաև մարդկանց համար:

Գյուղի մասնագիտացման ուղղությունը անասնապահությունն է: Չբաղվում են հիմնականում խոշոր եղջերավոր անասնաբուծությամբ, ուստի անասնափամաճարակների բռնկումը կարող է բերել մեծ նյութական կորուստների:

Վերջին տարիներին աճել է նաև շրջակա միջավայրի վրա բացասաբար ազդող սպառնալիքները, որոնցից են անտառների հատումները, անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները և շրջակա միջավայրի աղտոտումը:

Ուրվագծի և պատմական օրացույցի համադրությունից երևում է, որ

- ✓ Խորհրդային միության փլուզումը, երկրաշարժը և սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամը, իրենց բացասական հետևանքն են ունեցել համայնքի համար. նվազել է աշխատատեղերի քանակը, դիտվել է արտագաղթ, մեծացել է արտագնա աշխատանքի մեկնողների թիվը,

- ✓ համայնքի բնակիչների կողմից անասնապահության և մեղվաբուծության զարգացման հնարավորությունները, ինչպես նաև և վերամշակող արտադրամասերի հիմնումը նշվեցին որպես բնակչության թվաքանակի չպակասելու կարևոր հանգամանք,
- ✓ համայնքում հակակարկտային կայանի տեղադրումը, ոռոգման ցանցի հիմնումը, տարածաշրջանում վերամշակող արտադրամասերի և մթերման կետերի հիմնումը, կաթի սառարանային տնտեսության հիմնումը, ինչպես նաև ճանապարհների բարեկարգումը, մշակութային օջախների հիմնումը լավ նախադրալ է աշխատատեղերի ստեղծման, աղքատության նվազեցման ու բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման համար:
- ✓ համայնքում հիմնական փոփոխությունները կապված են կառույցների և ենթակառույցների վերանորոգման հետ:

Համայնքային խնդիրները լուծելու նպատակով տեղական իշխանությունն ակտիվորեն համագործակցում է պետական և միջազգային կազմակերպությունների հետ:

1.6 ՔննարկումներՖոկուս-խմբերում

Ֆոկուս խմբերը ձևավորվել են համանքի ղեկավարի և հիմնական դերակատարների աջակցությամբ: Ֆոկուս խմբերում ներգրավվել են համայնքի գյուղատնտեսական և կրթական ոլորտի ներկայացուցիչներ:

Ֆոկուսխմբիցստացվածտեղեկատվությունըհասակարգվելէերեքհիմնականուղղություններով՝ խոցելիություն, վտանգներևկարողություններ:

	խոցելիություն
Գյուղատնտեսական ոլորտ	Համայնքի գյուղացիական տնտեսությունները հակված են զբաղվելու անասնապահությամբ, քանի որ նշված ճյուղը ապահովում է առավել բարձր եկամտաբերություն: Կաթը և միսը հիմնականում մթերվում է համայնք մուտք գործած անհատների և ընկերությունների կողմիցշատցածորգներով կամ մշակվում է համանքի ներսում՝ սեփականօգտագործմանևմասմաբտարածաշրջանիշուկաներումվաճառքիհամար: Համայնքումչկագյուղատնտեսականնշանակությանհողերիոռոգմանհամակարգ, այդպատճառովհամայնքիբնակչությունըհողագործությամբգրեթեչիզբաղվում: Այդպատճառովհամայնքիվարելահողերնվերածվումենխոտհարքներիևաստիճան աբարենթարկվումքայքայման: Ոլորտումառկախնդիրները՝ ոռոգման ցանցի բացակայությունը, բուժանյութերիպակասըևզները, խմոցների, արոտավայրերիևխոտհարքներիպակասը, սպառմանշուկայիհետևապվածխնդիրները, վերամշակողարտադրամասերիբացակայությունը, ինչպեսնաևվարկայինևապահովագրականհամակարգիդժվարհասանելիությունն ուանկատարելիությունը, գյուղատնտեսականմիջոցառումների, նորտեխնոլոգիաներիվերաբերյալգիտելիքներիպակասը, գյուղատնտեսականոլորտըբավականինխոցելիենդարձնում:
Կրթական	Համայնքի կրթական համակարգը ներառում է հիմնական կրթության բնագավառը: Դպրոցի տեղակայման վայրը հետազոտված չէ: Ըստ տնօրինության դպրոցն ունի խնդիրներ կապված սեյսմակայունության հետ: Դպրոցում չկա բուժկետ: Ջեռուցումն իրականացվում է փայտով՝ վառարանների

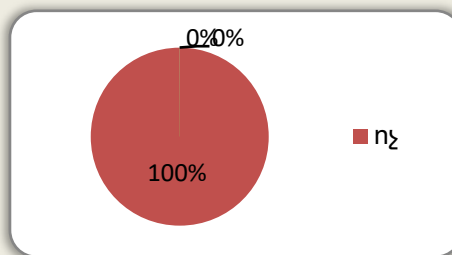
միջոցով:Դպրոցի տանիքը ասբոշիֆերից է: Դպրոցում չկան հակահրդեհային միջոցներ:

Դպրոցի տարածքի մոտով անցնում է ավտոճանապարհ: Դպրոցի տարածքում կա հին կաթսայատուն, որը կիսափլուզված վիակում է:

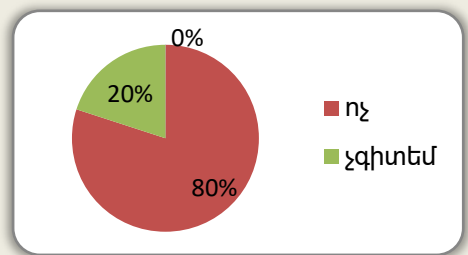
Այս ամենը բարձրացնում է դպրոցի շենքի խոցելիությունը և վտանգի տակ է դնում անձնակազմի առողջական վիճակը: Խոցելիությունը բարձրանում է նաև աղետների և արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու ունակությունների, գործիքների և մեխանիզմների բացակայության հետևանքով:

Ըստ դպրոցի տնօրինության դպրոցն ունի տարիանման պլան, որը փակցված է նախասրահում, և տարին երկու անգամ կազմակերպվում են տարիանումներ: Ուղեցիչների և աշակերտների պատասխանները տարիանման պլանի վերաբերյալ երևում են ստորև բերված գրաֆիկներում:

Ձեր դպրոցն ունի տարիանման պլան:

աշխատակազմ

աշակերտներ

Հարկ է նշել, որ ըստ դպրոցի անձնակազմի հարցման ընթացքում ստացված տեղեկատվության, դպրոցում չկան փակցված նաև տարիանման ուղիները նշող ցուցանակներ, չեն կազմակերպվում ուսումնական տարիանումներ: Չկան փակցված նաև հրդեհի, երկրաշարժի և այլ արտակարգ իրավիճակների ժամանակ գործելակերպի կանոնների վերաբերյալ հուշաթերթիկներ, ինչպես նաև անձնակազմի և աշակերտների հանձնարարականներն ու հրահանգները:

Դպրոցում երբեք չեն կազմակերպվել ԱՌՆ ուղղված դասընթացներ և միջոցառումներ:

Վտանգ

Գյուղատնտեսական ոլորտ

Գյուղատնտեսությունը գտնվում է ռիսկային գոտում և էապես կախված է բնակլիմայական պայմաններից: Հայաստանում կլիմայական փոփոխությունների հետևանքով առաջացած ռիսկերը շարունակաբար մեծացնում են գյուղատնտեսական վնասները՝ վտանգի տակ դնելով համայնքի տնտեսական և սոցիալական բարեկեցությունը:

Անասնապահական ոլորտի համար վտանգ են ներկայացնում մանրէների և համայնքի սպառնացող այնպիսի բնածին երևույթները, ինչպիսիք են երկրաշարժերը, երաշտը և կարկտահարությունը,

որոնք դառնում են բերքի և անասնակերի մասնակի կամ լրիվ կորստի պատճառ:

Երբեմն փոփոխվող երաշտը անասնապահական ոլորտում դառնում է անասնակերի հայտնաբերման խնդիրների պատճառ:

Սակավաջրության պատճառով գյուղատնտեսական կենդանիների շրջանում մեծա նում է համաճարակների և հիվանդությունների բռնկման և տարածման ռիսկը: Այս ամենը բերում է անասնազիսաքանակի կրճատման:

Անասնապահական ոլորտի, հատկապես մանր եղջերավոր անասնապահության,

	համար մտահոգիչ խնդիրներից է նաև վերջին տարիներին ակտիվացած գայլերի հարձակումները:
Կրթական ոլորտ	Բնածին երևույթներից դպրոցի համար առավել մեծ վտանգ են ներկայացնում երկրաշարժերը: Շենքի համար որպես սպառնալիք նշվեցին նաև կարկտահարությունը և ուժեղ քամիները: Մարդածին բնույթի վտանգներից դպրոցի համար սպառնալիք են ներկայացնում հրդեհները և հանկարծակի փլուզումները: Կարկտահարությունների, հատկապես մեծ չափերի, և ուժեղ քամիների հետևանքով հիմնականում վնասվում են տանիքը և լուսամուտները: Երկրաշարժերը և հրդեհները առավել մեծ վտանգ են ներկայացնում դպրոցի անձնակազմի համար, ինչը հիմնականում այդ երևույթներին դիմակայելու ունակությունների, գործիքների և մեխանիզմների պակասի հետևանք է: Դպրոցի շենքային պայմանների հետ կապված խնդիրները՝ ասբոշիֆերային տանիքածածկը, սպորտդահլիճի վատ վիճակը, բուժկետու բացակայությունը, ինչպես նաև փայտով ջեռուցման կազմակերպումը վտանգ են ներկայացնում անձնակազմի և երեխաների առողջության համար:
	Կարողություն
Գյուղատնտեսական ոլորտ	Անասնապահության զարգացման համար բարենպաստ կլիման, ջրաբիացման համակարգի առկայություն, որոշակի տեխնիկա, ոլորտում մառկա ավանդույթները, գյուղատնտեսական մթերքների պահանջարկը, կարողություն են տրոհում և համայնքի զարգացման համար:
Կրթական ոլորտ	Համայնքի բնակչության, ՏԻՄ-ի և դպրոցի անձնակազմի պատրաստակամությունը հնարավորինս աջակցելու դպրոցի հետ առնչվող խնդիրների լուծման գործընթացներին: Դպրոցն ունի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգեր, ինչպես նաև հալոցքաջրերի և անձրևաջրերի հեռացման համակարգ: Աղետի արձագանքման գործիքներից առկա են հետևյալները և բջջային հեռախոսակապ: Ազդարարման միջոցներից ունի էլեկտրական զանգ:

Ֆոկուս քննարկումների ընթացքում մասնակիցների եզրակացմամբ վեր հանած խնդիրները անմիջականորեն ազդում են համայնքի կենսամակարդակի և զարգացման վրա: Այդ խնդիրների լուծման դեպքում համայնքը կունենա դրական ձեռքբերումներ՝ աղքատության նվազում, եկամուտների բարձրացում, բերքատվության աճ, գյուղատնտեսության զարգացում, արտագաղթի նվազում և այլն: Այդ ամենը կնպաստի համայնքի զարգացմանը և բարգավաճմանը:

1.7 Կիսակառուցվածքային հարցազրույցներ

Հաշվի առնելով, որ հարցազրույցները հիմնված են յուրահատուկ գիտելիքների և փորձի վրա, կիսակառուցվածքային հարցազրույցները իրականացվեցին համայնքի գյուղապետի և ավագանու անդամների հետ:

Հարցազրույցների ընթացքում ստացված տեղեկությունը դասակարգվել է հետևյալ ուղղություններով:

1.7.1 Արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու և արձագանքելու համայնքի կարողությունները

Հարցազրույցների արդյունքում բացահայտվել են համայնքում առկա հետևյալ կարողությունները.

- ✓ Տարահանման պլան,
- ✓ հեռախոսակապ,
- ✓ արագ արձագանքման խումբ:

Որպես ԱԻ-

ինդիմակայելով կարողություններն շվեդին սահմայնքում առկա որոշակի տեխնիկան, դպրոցը, պատմամշակութային կոթողները, անտառները, բնական աղբյուրները,

Արտակարգ իրավիճակների ինդիմակայելու և արձագանքելու դպրոցի կարողությունները

Դպրոցի տնօրենի հետ անց կացված հարցազրույցի ընթացքում բացահայտվել են դպրոցում առկա հետևյալ կարողությունները.

- ✓ տարահանման պլան,
- ✓ տարահանման նշաններ,
- ✓ էլեկտրական զանգ,
- ✓ ստացիոնար և բջջային հեռախոսակապ,
- ✓ ինտերնետ

Հարկ է նշել, որ դպրոցի աշխատակազմը և աշակերտները տեղյակ չեն տարահանման պլանի և նշանների առկայության վերաբերյալ, ինչը բարձրացնում է դպրոցի

տրանսպորտային միջոցները և այլն:

1.7.2 Համայնքում վերջին տարիներին տեղի ունեցած ԱԻ-ը և դրանց հետևանքները:

Համայնքում տեղի ունեցած բնական երևույթների և արտակարգ իրավիճակների վերաբերյալ տեղեկատվությունը դասակարգվել է, որի արդյունքները պատկերված է աղյուսակում:

ՏԱՐԵԹԻՎ	ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿ	ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ԱՉԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ
1988	Երկրաշարժ	Վնասվել են տներ, շինություններ:
2000	Երաշտ	Բերքի վնասում:
2008, 2010	Խոզերի ժանտախտ	Խոզերի հարկադիր մորթ, Նյութական կորուստ
2014	Կարկտահարություն Կայծակ	Կարկուտի հետևանքով հողին են հավասարվել լոբու և կարտոֆիլի ցանքերը: Տուժել է նաև վարունգի բերքը, փչացել է խնձորենիների եւ այլ մրգատու ծառերի բերքը: Գյուղապետի խոսքերով, կարկուտը ավերել է 52 բնակչի տանիքները, կոտրել պատուհանները: Կայծակի հետևանքով շարքից դուրս են եկել բնակիչների սառնարանները, ջահերն ու հոսանքի հաշվիչները:
2015	Ուժեղ քամի	Տանիքների վնասում, էլեկտրամատակարարման խափանում
Պարբերաբար	Առատ տեղումներ	Գերխոնավություն, սելավային հոսքերի առաջացում, շենքերի և տների, ճանապարհների վնասում, բերքի և անասնախոտի փթում, գյուղատնտեսական աշխատանքների /խոտհնձի/ խափանում:
Պարբերաբար	Սելավներ	Համայնքը տեղակայված է զառիթափ լանջերի վրա և չկա սելավատար համակարգ, ինչի հետևանքով ուժեղ

		անձրևների և ձնհալի ժամանակ առաջանում են հզոր սելավային հոսքեր, որոնք հիմնականում վնասում են համայնքի ճանապարհները, լցվում տնամերձ տարածքներ: Համայնքի միջով անցնում են մի քանի խոշոր սելավաբեր ձորակներ
Պարբերաբար	Ուժեղ քամի	Ծառերի կտրում, տանիքների վնասում, էլեկտրամատակարարման խափանում
Պարբերաբար	Ցրտահարություն	Ցանքերի վնասում, բերքի կորուստ
Պարբերաբար	Կարկտահարություն	Բերքի, այգիների, տանիքների վնասում
Պարբերաբար	Զարաթափում/փլուզում	Միջհամայնքային ճանապարհների խցանում, վտանգ է ներկայացնում տրանսպորտային միջոցների և մարդկանց համար:
Պարբերաբար	Սողանք	Գյուղի ներսում հոսող գետակի և առվակների մոտակայքում առկա է սողանքային տեղամաս, որի վրա են տեղակայված բնակելի տներ:

Հարկ է նշել, որ շատ հաճախ փոքր մասշտաբի վտանգավոր երևույթներից /երկրաշարժ, կարկտահարություն, սողանք և այլն/ հասցված վնասների մասին չի հաղորդվում, ուստի վերջիններս չեն գրանցվում նաև վիճակագրությունում:

Հստ ստացված տեղեկությունների, դպրոցը որևիցե բնական երևույթի կամ արտակարգ իրավիճակի հետևանքով չի տուժել:

1.8 Ձանգվածային հարցում բնակչության շրջանում հարցաթերթիկների միջոցով

Ձանգվածային հարցմանը մասնակցել են համայնքի 21 բնակիչ, որի արդյունքում հավաքագրվեցին տեղեկություններ

- ✓ համայնքին սպառնացող վտանգների իմացության,
- ✓ համայնքի խոցելի տարրերի ու կարողությունների իմացության,
- ✓ ԱՌՆ ոլորտի հիմնական դերակատարների,
- ✓ արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու և արձագանքելու պատրաստվածության,
- ✓ իր ներուժը ԱՌՆ միջոցառումների պլանավորման և իրականացման գործում ներդնելու բնակչության պատրաստակամության,
- ✓ ԱՌՆ միջոցառումներին մասնակցության և շահագործության վերաբերյալ:

Դպրոցի ուսումնասիրության մասնակցել են 5 ուսուցիչ և 5 աշակերտ:

Ուսումնասիրության նպատակն էր պարզել արտակարգ իրավիճակներին՝ դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների պատրաստվածության աստիճանը, աղետներին արձագանքման դպրոցի կարողությունները և իրազեկվածությունը համայնքին և դպրոցին սպառնացող վտանգների վերաբերյալ:

Ձանգվածային հարցումների ցիկլավաքագրված տեղեկությունները դասակարգվել են, որի արդյունքները բերված են ստորև:

1.8.1 Համայնքի նսպառնացող հիմնական վտանգավոր երևույթներ

Հայաստանը գտնվում է բնական աղետների բարձր ռիսկային գոտում և ենթակա է տարբեր վտանգների ազդեցությանը:

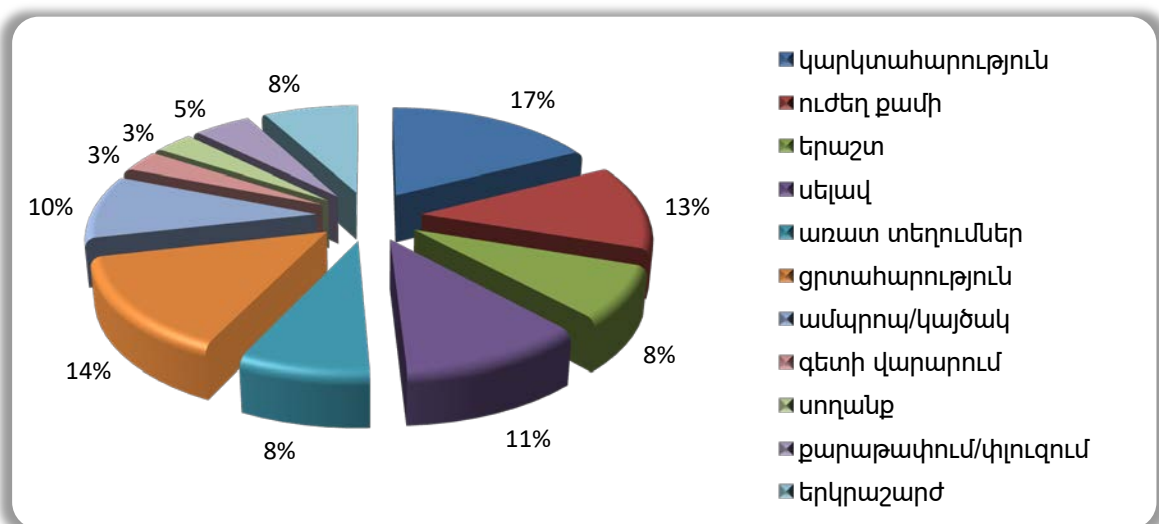
Հայաստանը գտնվում է աշխարհի առավել բարձր սեյսմիկ ակտիվության գոտիներից մեկում, ուստի այստեղ առկա են գեոֆիզիկական վտանգներին առնչվող նշանակալի ռիսկեր: Վերջին երեսուն տարվա ընթացքում տեղի ունեցած երկրաշարժերը վնաս են հասցրել մեծ թվով մարդկանց, ինչպես նաև հանգեցրել զգալի տնտեսական վնասների: Վերլուծությունները ցույց են տվել, որ վերջին մի քանի տասնամյակների ընթացքում եղանակային և կլիմայական վտանգավոր երևույթների ուժգնությունը և հաճախականությունը աճել է:

Օդերևութաբանական դիտարկումների տվյալների ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ Հայաստանում վերջին 80 տարիների կտրվածքով դիտվել է տարեկան ջերմաստիճանի աճ 0.85°C -ով և տեղումների նվազում 6-8%-ով: Ջերմաստիճանի և տեղումների փոփոխությունները ՀՀ տարածքի տարբեր շրջաններում և տարբեր սեզոններում ունեն տարբեր միտումներ:

Բնածինվտանգավորերևույթները և դրանց բացասական հետևանքները մեծ ազդեցություն ունեն մարդու բարեկեցության և տնտեսության զարգացման վրա: Բնականվտանգավորերևույթներըըստտեղայնչենառաջացնումաղետներ, քանիդեռչենգուզակցվումհասարակությանխոցելիությանհետ:

Կլիմայական այս երևույթների ուղղակի հետևանք է նաև եղանակային կտրուկ փոփոխությունների ավելացումը, որն ըստ բազմաթիվ հետազոտությունների, ռիսկի գործոն է ամենատարբեր ոլորտների համար՝ առողջապահություն, գյուղատնտեսություն, էներգետիկ և այլն:

Հարցման մասնակիցների բնածին վտանգավոր երևույթների վերաբերյալ պատասխանների պատկերը ներկայացված է գրաֆիկում:

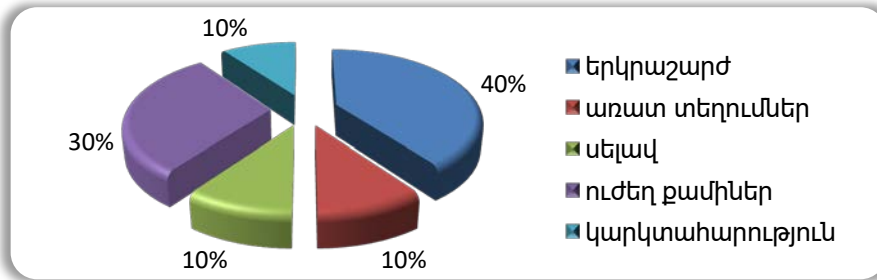

Բնակչության շրջանում բնածին վտանգավոր երևույթների վերաբերյալ ստացված տեղեկություն

Բնածիներևույթներիցառավելշատնշվեցինկարկտահարությունը,ցրտահարությունը,ուժեղ քամիները, սելավըևկայծակները:

Բացիայդերևույթներիցնշվեցինսառայլերևույթներ՝երկրաշարժ,երաշտ, առատտեղումներ,քարաթափումներ/փլուզումներ, սողանքևգետիվարարումներ: Հենցայսերևույթներնենդարձել համայնքի բնականոն կյանքի խախտման և նյութականկորուստներիպատճառ:

Դպրոցին սպառնացող բնածին վտանգավոր երևույթների վերաբերյալ դպրոցի ուսումնասիրության մասնակիցների պատասխանների պատկերը ներկայացված է գրաֆիկում:

Բացի բնածին երևույթներից նշվեցին նաև այլ երևույթներ, որոնք սպառնալիք են ներկայացնում դպրոցի համար: Դրանք են՝ հրդեհները և հանկարծակի փլուզումները:

Շատ հաճախ բնածին վտանգների և վտանգավոր երևույթների ազդեցությունը հանգեցնում է մարդու բնակության միջավայրի որակական փոփոխությունների և շատ դեպքերում՝ աղետալի հետևանքների:

Յուրաքանչյուր բնածին վտանգավոր երևույթ՝ կախված տեսակից, բնույթից, մասշտաբից, թողնում է ամենատարբեր հետևանքներ, որոնց շրջանակները պայմանավորված են խոցող գործոններով՝ խոցման դաշտերով, տեղական պայմաններով, խոցելի տարրերով, որոնցից էլ կարող են առաջանալ նոր վտանգավոր երևույթներ:

Ըստ պաշտոնական տվյալների, վերջին տասնամյակներում նկատվում են հիդրոօդերևութաբանական վտանգավոր երևույթների աճի միտումներ: Վերջին 30 տարվա ընթացքում ՀՎԵ դեպքերի գումարային քանակը աճել է 1.2 դեպքով, իսկ վերջին 20 տարում տարեկան 1.8 դեպքով:

Չանգվածային հարցումից և կիսակառուցվածքային հարցազրույցներից ստացված տեղեկությունները դասակարգվել են ըստ առաջնայնության, որի արդյունքները բերված են աղյուսակում:

Համայնքի սպառնացող իմնական վտանգավոր երևույթների աղյուսակը:

	ԵՐԵՎՈՒՅԹ	ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ
1	Կարկտահարություն	Համայնքում հողագործության բնայգեգործության բզբաղվում են տնամերձ տարածքներում և իմնականում սեփական օգտագործման համար: Միջին հաշվով՝ տարվա ընթացքում աղետալի կարկտահարումը տեղի է ունենում 2-3 անգամ, մյուսները՝ 4-5 անգամ: Կարկուտից պատճառված վնասներն շատ են, քանի որ մշակվող բանջարեղենի /կարտոֆիլ, լոբի, կաղամբ, լոլիկ/, մրգի ու հատապտուղի ծաղկման ու հասունացման ժամկետը համընկնում է կարկտահարման ժամանակահատվածի հետ: Խոշոր չափի կարկուտը վտանգ է ներկայացնում մանաւանասնապահական լող թոփամար, հատկապես ընտանի թռչունների: Երբեմն կարկուտի հետևանքով ժվարան ու մեռնասնկերի հավաքման գործընթացը: Հարկ է նշել, որ կարկտահարության հետևանքով վնասվում են նաև շենք-շինությունների տանիքները, լուսամուտները, տրանսպորտային միջոցները:

2	Ցրտահարություն	Համայնքում հողագործության բազադվում են հիմնականում տնամերձ տարածքներում: Աճեցված գյուղմթերքները հիմնականում սեփական օգտագործման համար են: Ուստի դիտվող ցրտահարությունների հետևանքով բնակչությունը կրում է նյութական վնասներ: Վերջին տարիներին դիտվում են ցրտահարման դեպքերի հաճախացում թե գարնան թե աշնան ժամանակահատվածում: Ցրտահարությունը և նրա հետևանքները դժվարություններ են ստեղծում անհատների համար: Հիմնականում ցրտահարությունը վնասում է մրգի, պտղի և բանջարաբոստանային կուտուրաների բերքը:
3	Ուժեղ քամի	Քամիները բնորոշ են տարածաշրջանին: Ուժեղ քամիները բավականին մեծ վնասներ են պատճառում համայնքի տներին ու շենք-շինություններին, էլեկտրահաղորդակցման համակարգին: Քամիները մեծ վնասներ են պատճառում նաև գյուղատնտեսական ոլորտին, դառնալով մրգատու ծառերի կտրման, բերքի թափման պատճառ:
4	Սելավ	Համայնքը տեղակայված է զառիթափ լանջերի վրա և չկասելավատարի ամակարգ, ինչի հետևանքով ուժեղ անձրևներին ձնհալի ժամանակ առաջանում են հզոր սելավային հոսքեր, որոնք հիմնականում վնասում են համայնքի ճանապարհները, լցվում տնամերձ տարածքներ: Համայնքի միջով անցնում են մի քանի խոշոր սելավաբեր ճորակներ:
5	Ամպրոպ, կայծակ	Ամպրոպներն ու կայծակները համայնքում միշտ էլ դիտվել են: Ամպրոպն ու կայծակը բավականին լուրջ վնասներ են հասցնում բնակչությանը, դառնալով էլեկտրասարքավորումների վնասման պատճառ: Հարկ է նշել, որ կայծակները սպառնալիք են ներկայացնում նաև գյուղատնտեսական կենդանիների և մարդկանց համար, ինչը վարքականոնների չպահպանելու հետևանք է:
6	Երկրաշարժ	Երկրաշարժը անկանխատեսելի երևույթ է և սպառնում է Հայաստանի ամբողջ տարածքին: Շինությունների վիճակի պատճառով երկրաշարժը կարող է դառնալ նյութական և մարդկային կորուստների պատճառ: Կարող է դառնալ նաև համայնքին բնորոշ այլ երևույթների /քարաթափում, սողանք/ և արտակարգ իրավիճակների /պայթյուն, հրդեհ/ պատճառ:
7	Երաշտ	Երաշտի նախապայմաններից է, երբ մշակաբույսերի ինտենսիվ աճի շրջանում դիտվում է տեղումների սակավություն և չի իրականացվում արհեստական ոռոգում: Համայնքը չունի ոռոգման ցանց: Երաշտը սպառնում է նաև անասնապահական ոլորտին, երբ աննախադեպ շոգի պատճառով արոտավայրերում և խոտհարքներում խոտի քանակը չի բավականացնում անասնակերի հարցը լուծելու համար: Երաշտային տարիներին, ջրի սակավության պատճառով մեծանում է վարակիչ հիվանդությունների հավանականությունը՝ թե՛ բնակչության շրջանում, թե՛ անասնապահական ոլորտում: Իսկ որոշ արոտավայրերում խմոցների բացակայության պատճառով նվազում է կաթնատվությունը: Երաշտի ժամանակ զգալիորեն մեծանում է նաև մարդկանց շրջանում վարակիչ հիվանդությունների տարածման, մշակաբույսերի ոչնչացման վտանգը:
8	Առատ տեղումներ	Համայնքին բնորոշ են առատ տեղումները թե՛ ձյան թե՛ անձրևի տեսքով: Վերջին տարիներին ավելացել են նաև կարկուտի դեպքերը: Առատ

Տարածաշրջանին բնորոշ քամիների հետևանքով աղբը տարածվում է հարակից հողատարածքներով մեկ: Աղբը օր-օրի տարածվելով գրավում է մաքուր տարածքներ: Այս ամենի հետևանքով տարածաշրջանին սպառնում է նաև բնապահպանական վտանգ:

Որպես մարդածին բնույթի վտանգ նշվեցին ավտովթարները, կենցաղային հրդեհները, հատկապես պահեստավորված անասնածոտի, պայթյունները, շենքերի, շինությունների հանկարծակի փլուզումները: Համայնքի համար հատկապես մտահոգիչ են հատկապես բնակելի տների ֆիզիկական վիճակը, քանի որ նրանք հին են, ինչպես նաև մասամբ վնասվել են 1988թ-ի երկրաշարժի հետևանքով:

1.8.2 Վտանգավոր երևույթների սեզոնայնություն

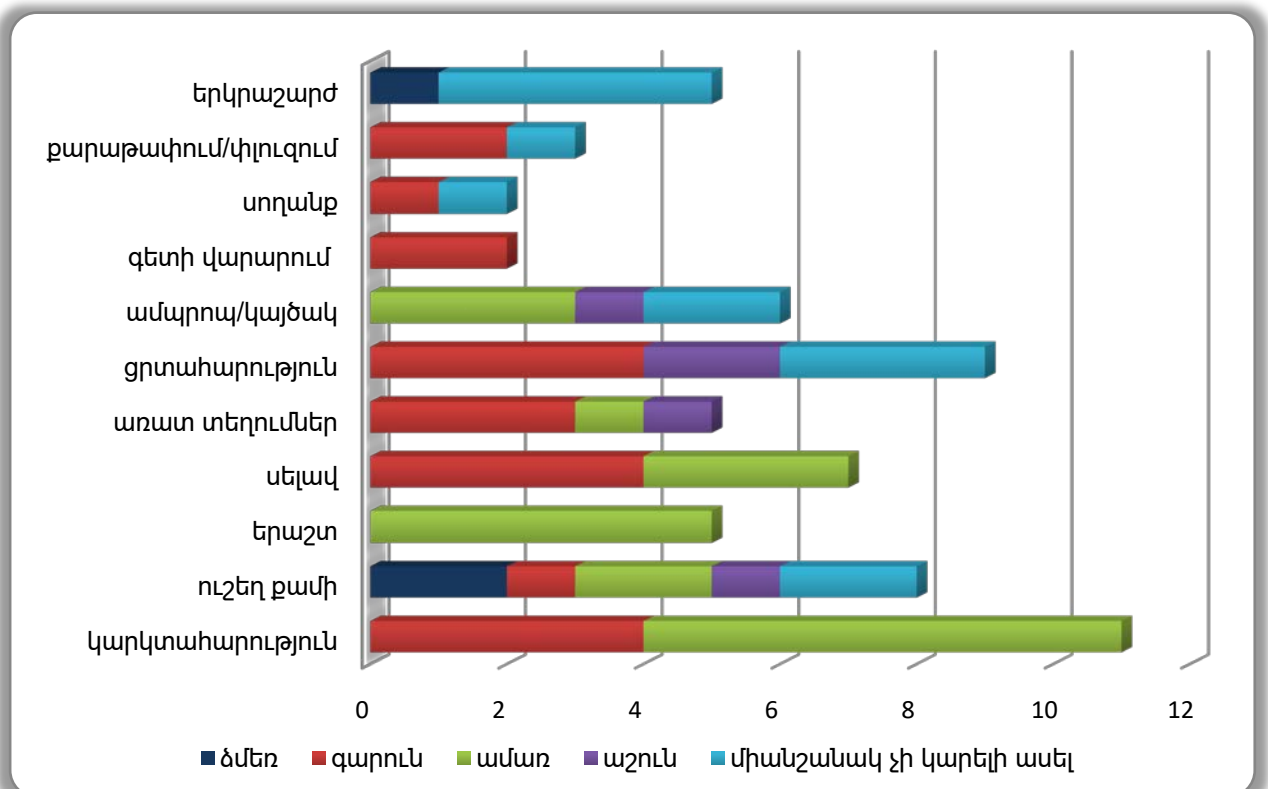
Տարածաշրջանի կլիմայի կարևոր առանձնահատկությունը եղանակային պայմանների արտահայտված տատանումներն են ինչպես տարեց տարի, այնպես էլ տարվա ընթացքում:

Սեզոնայնության ուսումնասիրությունը ի հայտ է բերում համայնքին սպառնացող վտանգավոր երևույթներին բնորոշ ժամանակահատվածները, ինչը հնարավորություն է տալիս՝ անդրադառնալով անցյալին, բացահայտել երևույթների հետ կատարվող փոփոխությունները և միտումները:

Օդերևութաբանական դիտարկումների տվյալների ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ Հայաստանում վերջին 80 տարիների կտրվածքով դիտվել է տարեկան ջերմաստիճանի աճ 0.85°C -ով և տեղումների նվազում $6-8\%$ -ով:

Ջերմաստիճանի և տեղումների փոփոխությունները ՀՀ տարածքի տարբեր շրջաններումև տարբեր սեզոններում ունեն տարբեր միտումներ:

Շամուտ համայնքում առավել հաճախ դիտվող վտանգավոր երևույթների սեզոնայնության վերաբերյալ պատկերը բերված է ստորև:

Բնակչության շրջանում բնածին վտանգավոր երևույթների սեզոնայնության վերաբերյալ ստացված տեղեկություն

Սեզոնայնության ուսումնասիրության վերլուծությունը ցույց տվեց, որ համայնքի բնակչության տեսակետից համայնքի նսպառնացող բնածին երևույթների ռիսկերը նկատվում են գարնան և ամռան ժամանակահատվածում: Այդ ժամանակահատվածում դիտվող երևույթները զառնում են կորուստների պատճառ գյուղատնտեսական օրորում, որը համայնքի եկամտի հիմնական աղբյուրն է, ինչպես նաև մեծ վնասներ են հասցնում համայնքի սոցիալ-տնտեսական օրորում: Բնակիչներին, ճանապարհիններին և այլն:

Անասնապահության համար վտանգ ներկայացնող անասնաբուժական ռիսկերն կման սպառնալիքը դիտվում է գրեթե ամբողջ տարվա ընթացքում, սակայն բնական հավանականությունը մեծանում է ամռան ամիսներին և հատկապես երաշտային տարիներին:

Աշնանը ավելանում է անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհների հավանականությունը, իսկ ձմռան ժամանակահատվածում ավելանում է վայրի գազանների հետ կապված ռիսկերը և ակտիվանում են մկանման կրծողները, վնասելով պահեստավորված սնունդ և ծառերը:

Սակայն սեզոնային տատանումները յուրաքանչյուր տարի սովորաբար ունենում են իրենց առանձնահատկությունները: Որոշ երևույթներ և պրոցեսներ տարվա ընթացքում ենթարկվում են սեզոնային փոփոխությունների, որոնք կարող են պայմանավորված լինել տարվա եղանակի հերթափոխմամբ, կլիմայի փոփոխության ազդեցությամբ, ինչպես նաև սոցիալ-տնտեսական տարբերություններով:

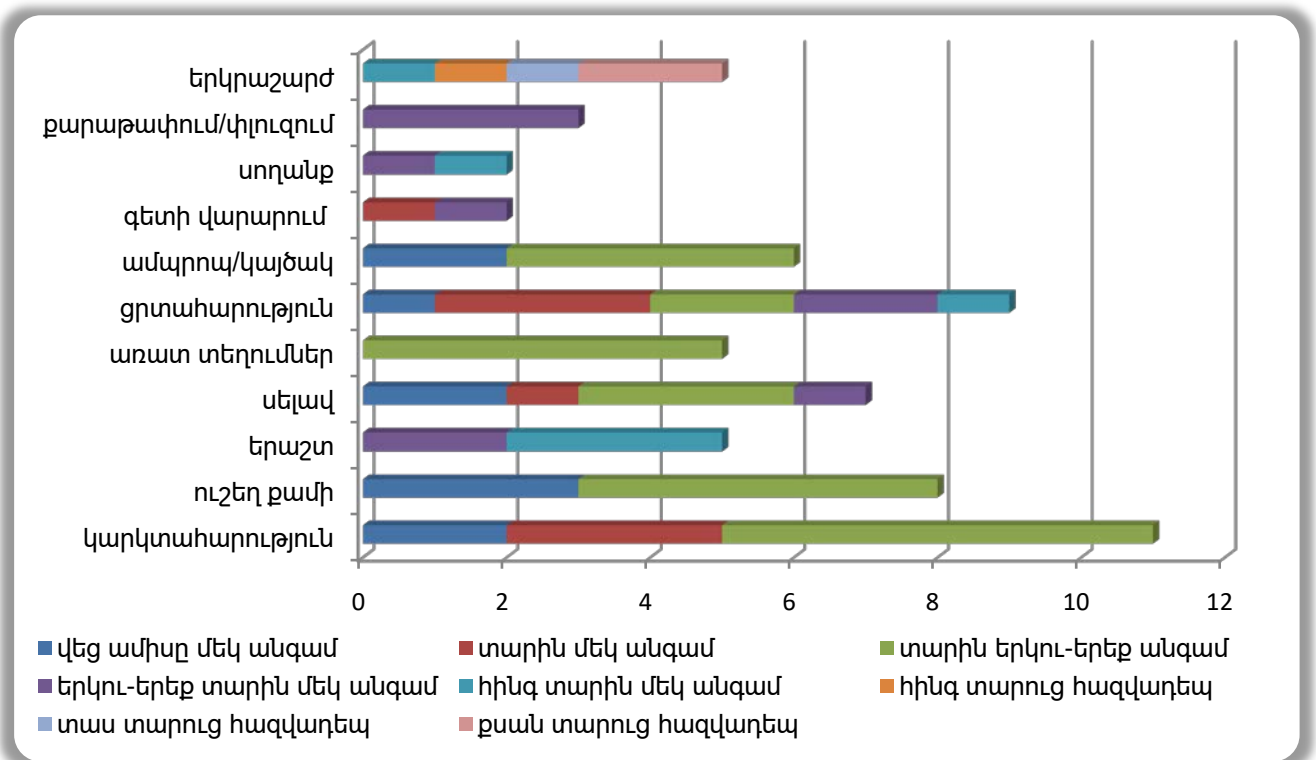
Սեզոնային տատանումները առավելակնառու կերպով արտացոլվում են գյուղատնտեսության մեջ, որտեղ, մթերքների մեծ մասը ստացվում է միայն որոշակի ամիսների: Դա իր հերթին սեզոնային տատանումներ է առաջացնում գյուղատնտեսական հումքի մշակող ձեռնարկությունների և արտադրամասերի աշխատանքներում: Սեզոնային տատանումները հաճախ հանգեցնում են տարբեր տեսակի անցանկալի արդյունքների, հատկապես արտադրանքի ինքնարժեքի բարձրացման:

Սեզոնայնության ուսումնասիրությունը անհրաժեշտ է, որպեսզի տարեկան պլանավորման ժամանակ կանխատեսվեն հաշվառվեն վտանգավոր երևույթների սեզոնային տատանումները, քանի որ երբեմն դրանց վերացնելը ինքնարավոր է:

1.8.3 Վտանգավոր երևույթների հաճախականությունը

Համաշխարհային վիճակագրությունը վկայում է, որ տարեցտարի աճում է հիդրոօդերևութաբանական վտանգավոր երևույթների հաճախականությունը: Աշխարհում տարեկան մարդկային զոհերի 40% պայմանավորված է հենց հիդրոօդերևութաբանական վտանգավոր երևույթներով: Դրանք դառնում են նաև տնտեսական վնասների պատճառ: Մասնավորապես ՀՀ տարածքում 2000թ. երաշտից տնտեսությանը հասցված վնասը կազմել է 40 միլիոն դոլար, 2002թ. դեկտեմբերին դիտված աննախադեպ ցրտերի (-28, -32 աստիճան) պատճառով պտղագործությանը կրել են 25 միլիոն, իսկ 2004-ին՝ կարկտահարության, ցրտահարությունների, ուժեղ քամիների պատճառով՝ 28 մլն դոլարի վնաս:

Բնակչության շրջանում վտանգավոր երևույթների հաճախականության վերաբերյալ ստացված տեղեկությունների պատկերը երևում է ստորև բերված գրաֆիկից:

Բնակչության շրջանում բնածին վտանգավոր երևույթների հաճախականության վերաբերյալ ստացված տեղեկություն

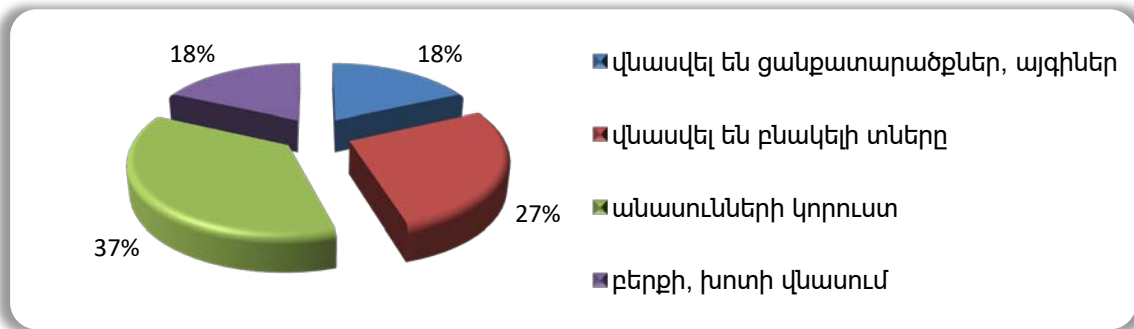
Վտանգավոր երևույթների հաճախականության ուսումնասիրության վերլուծությունը ցույց տվեց, որ համայնքի բնակչության տեսակետից համայնքը տարին առնվազն երկու անգամ ենթարկվում է սպառնացող բնական երևույթների բացասական ազդեցությանը:

Քննարկումների և հարցման ընթացքում պարզ դարձավ, որ բնակչության մեծ մասը ավելի շատ ուշադրություն է դարձնում և վտանգավոր է համարում այն բնածին երևույթները, որոնք դարձել են կամ կարող են դառնալ նյութական կորուստների և բնականոն կյանքի ընթացքի խախտման պատճառ: Այդ երևույթներից հատկապես առանձնացվեցին կարկտահարությունը, երաշտը, ուշեղ քամիները և այլն:

Վերջին տարիներին եղանակային փոփոխությունները դարձել են ակնհայտ: Այդ փոփոխությունները ուղեկցվում են բնական աղետների հաճախականության ավելացմամբ: Եղանակային փոփոխությունները լրջորեն ազդում են բուսական և կենդանական աշխարհի վրա: Այն առավել ցայտուն են արտահայտվել գյուղատնտեսության մշակույթի վարման գործընթացների վրա: Այդ երևույթները և մարդկային գործոնով պայմանավորված խոչընդոտները բացասական ազդեցություն են ունենում մշակաբույսերի բերքատվության, գյուղատնտեսական կենդանիների մթերատվության վրա:

1.8.4 Համայնքում տեղի ունեցած արտակարգ իրավիճակներից բնակչության կողմից կրած վնասները

Հարցման մասնակիցների 52%-ը անմիջական վնաս է կրել համայնքում տեղի ունեցած փոքրամասշտաբ աղետներից և արտակարգ իրավիճակներից: Վերջիններիս հետևանքով հիմնականում տուժել է գյուղատնտեսական ոլորտը /73%, վնասվել են բնակելի տներ /27%, եղած կորուստները և վնասները նյութական են:

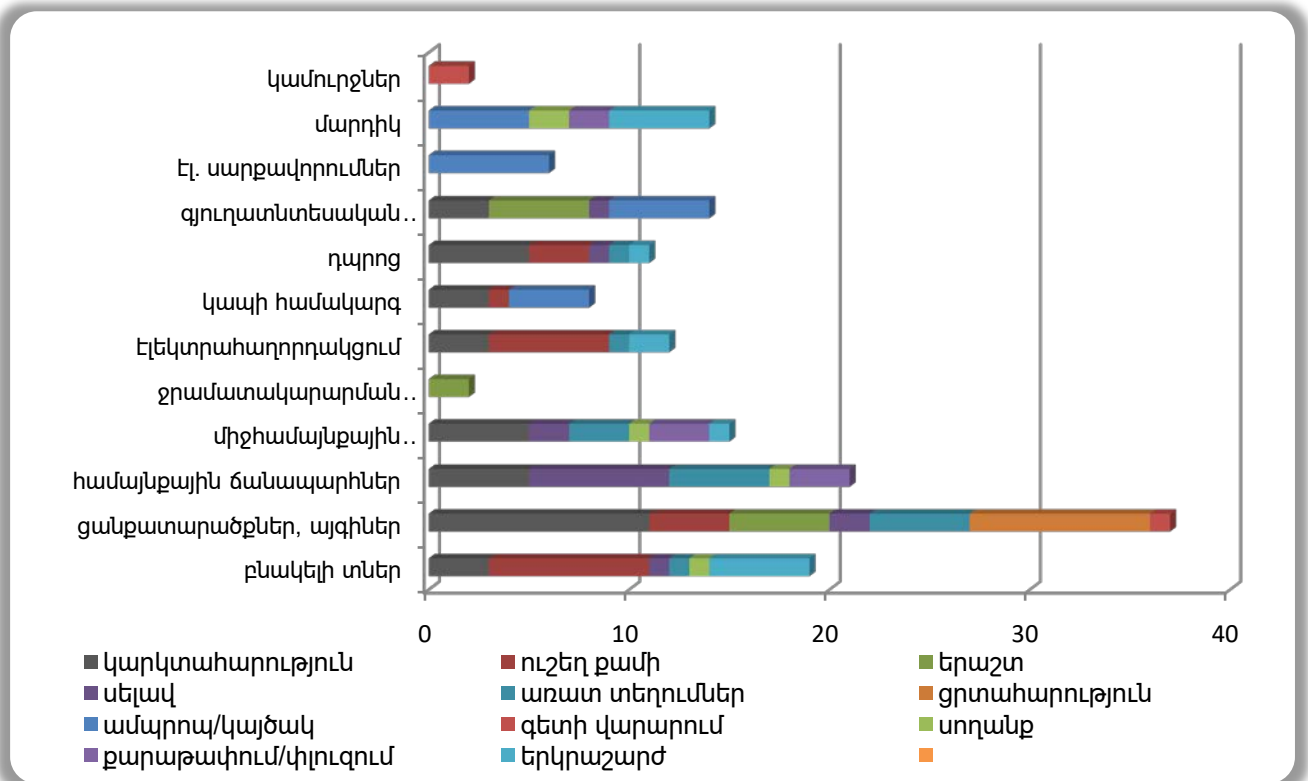
Բնակչության շրջանում տեղի ունեցած աղետների և արտակարգ իրավիճակների հետևանքով բնակչության կողմից կրած վնասների վերաբերյալ ստացված տեղեկություն

Նշվեցին նաև, որ շատ հաճախ փոքր մասշտաբի վտանգավոր երևույթներից հասցված վնասների մասին չի հաղորդվում, ուստի վերջիններս չեն գրանցվում նաև պաշտոնական վիճակագրությունում: Ըստ բնակիչների՝ թերի են կամ բացակայում են նաև հատուկ ուղղվածության մասնագիտացված տեղեկատվության և կանխատեսումների պատրաստման և տարածման մեխանիզմները: Հարցման ընթացքում պարզվել է նաև, որ համայնքային մակարդակում բացակայում է սպառնացող վտանգի մասին արագ ահազանգման համակարգը:

1.8.5 Վտանգների և խոցելիության համադրությունը

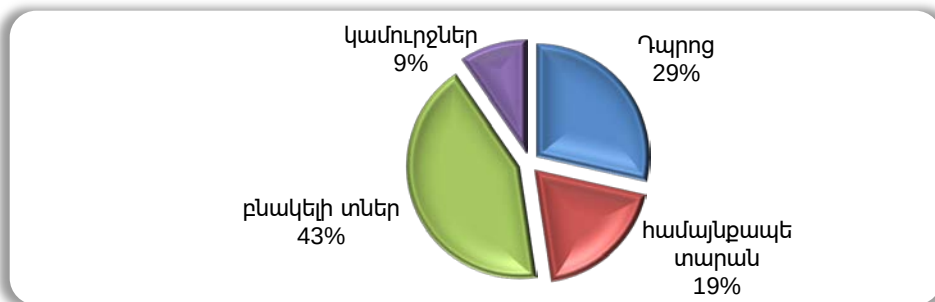
Յուրաքանչյուր վտանգ, որոնք առանձնահատուկ են կոնկրետ տարածքի համար, մարզերից, խոցելիության պատճառները հետևանք են ֆիզիկական, սոցիալական և քաղաքական-ինստիտուցիոնալ թուլությունների:

Ստորև բերված թե բնակչության կարծիքով, համայնքի ն հատուկ նշաչափ վտանգավոր երևույթներ են կենսական արևոհամակարգերի, զրաֆիկից երևում է, ինֆրակառույցների, շինությունների և գյուղնշանակության օբյեկտների համար իրական սպառնալիք հանդիսանում:

Բնակչության շրջանում սպառնացող վտանգներից համայնքի խոցելի տարրերի վերաբերյալ ստացված տեղեկություն

Ստացված պատկերից կարելի է եզրակացնել, որ համայնքի բնորոշ բնածին վտանգավոր երևույթներից առավել խոցելի են ցանքատարածքները, այգիները, համայնքային ճանապարհները, բնակելի տները և մարդիկ: Համայնքի խոցելի շինությունների վերաբերյալ հարցման մասնակիցների պատասխանների պատկերը երևում է գրաֆիկից:

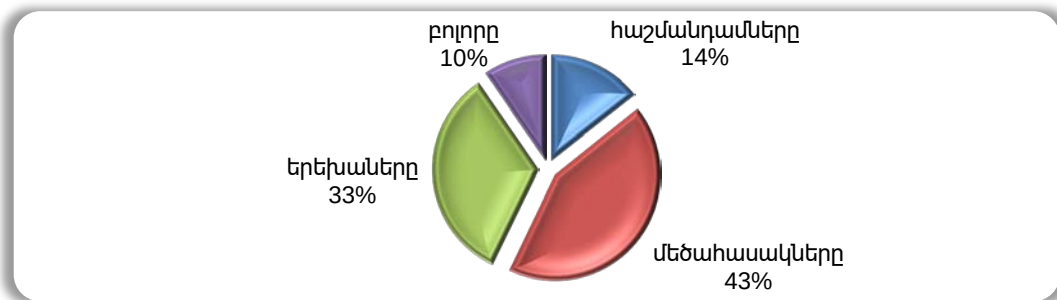
Բնակչության շրջանում համայնքի խոցելի շինությունների վերաբերյալ ստացված տեղեկություններ

Ըստ հարցման արդյունքների, արտակարգ դրավիճակներին կատմամբ առավել խոցելի են նշվել բնակելի տները, քանի որ տները հիմնականում հին են և մասամբ վնասվել են 1988թ-ի երկրաշարժի հետևանքով: Դպրոցը խոցելի է նշվել, քանի որ ունի մասնակի վերանորոգման կարիք, իսկ սպորտդահլիճը հիմնականում նոր է: Այլ խոցելի են նշվել նաև որպես մարդկային մեծ կոտորածի օբյեկտ: Համայնքապետարանը, որտեղ տեղակայված են սանաթուղիները, փոստը և գրադարանը, հին շինություն են և ունենում են վերանորոգման կարիք:

Դպրոցը համայնքի մարդկային մեծ կուտակումներով օրյեկտէ:

Այս տեղեր երեխաների մեծ զանգվածանցեկացնում իր կյանքի /9-12 տարի/ նժամանակի /օրվա 6-8 ժամ/ զգալի մասը: Հետևաբար, դպրոցի կարևոր խնդիրներից է աշակերտի նաշխատակազմի անվտանգության ապահովումը:

Համայնքի խոցելիության աստիճանը բարձրանում է նաև արտակարգ իրավիճակների ժամանակ վարքական ունեւերի վերաբերյալ իմացության բացակայությամբ: Հաջորդ անհետևանքով: Հաջորդ գրաֆիկը ցույց է տալիս ԱԻ՝ ինկատմամբ մարդկանց առավել խոցելի խմբերը:

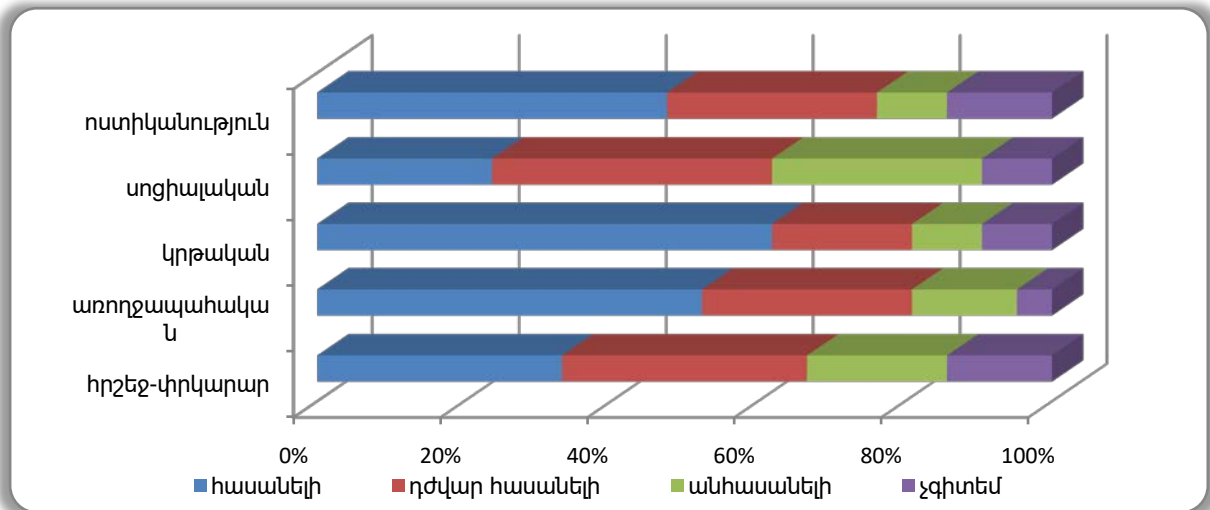
Բնակչության շրջանում համայնքի խոցելի խմբերի վերաբերյալ ստացված տեղեկություններ

Բնակչության առավել խոցելի խմբերի վերաբերյալ գրաֆիկից երևում է, որ տվյալ համայնքում առավել խոցելի խումբ են համարվել մեծահասակները և երեխաները: Հարցման ժամանակ նշվել է, որ գրաֆիկում ներառված բոլոր խմբերի խոցելիության աստիճանը կնվազի կամ կաճի՝

Արտակարգ իրավիճակների և աղետների սպառնալիքների դեպքում կարող են առաջանալ գործոններ, որոնց ազդեցությունը վտանգավոր է երեխաների կյանքի նառողջության համար: Յուրաքանչյուր դպրոցի անձնակազմն ու այնտեղ սովորող երեխաները պետք է գիտակցեն իրենց կյանքին սպառնացող վտանգները և պատրաստ լինեն համապատասխան քայլեր ձեռնարկել վերահաս և փաստացի վտանգի դեպքում: Ուստի շատ կարևոր է, որ նման իրավիճակներում թե դպրոցի անձնակազմը թե աշակերտները թե ծնողները կարողանան ճիշտ գործել. իրականացնել տարիանում, ցուցաբերել առաջին օգնություն և հոգեբանական

կախված վերջիններիս առողջական վիճակի և իրազեկվածության մակարդակի փոփոխությունից:

Ուսումնասիրվել է նաև տարբեր ծառայությունների հասանելիության աստիճանը: Հարցվողների մեծ մասը ծառայության հասանելիությունը կապում էր համայնքի տեղադիրքի և ճանապարհների որակի հետ:

Բնակչության շրջանում համայնքի ծառայությունների հասանելիության վերաբերյալ ստացված տեղեկություններ

Հարկ է նշել, որ հարցվողները ծառայությունների հասանելիության աստիճանը կապում էին նաև ֆինանսական խնդիրների և ենթակառուցվածքների վիճակի հետ

Հարկ է նշել, որ հատուկ ծառայությունների ավտոմեքենաների մոտեցման համար ազատ են դպրոցամերձ ուղիները:

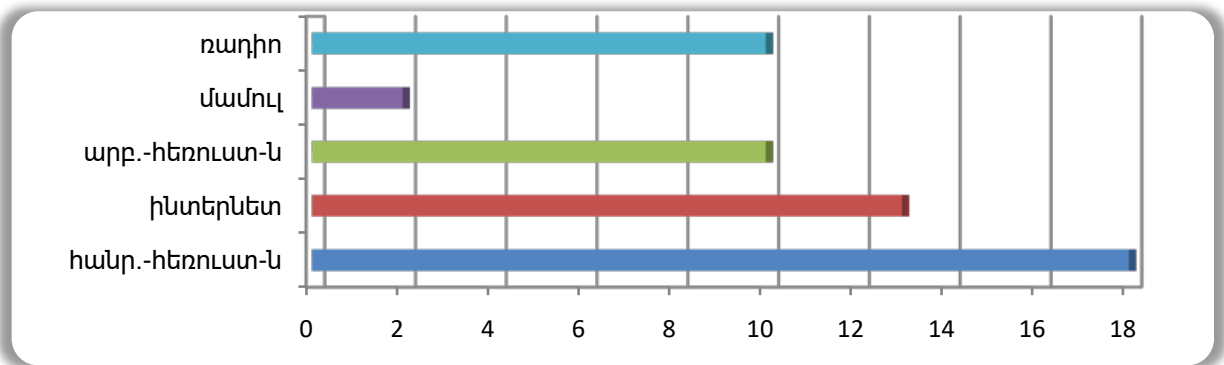
1.8.6 Աղետների ռիսկի մակայելու վերաբերյալ համայնքի բնակչության գիտելիքները

Համայնքի պաշտպանության համար կենսականորեն կարևոր գործոն է աղետներին ռիսկի մակայելու և արձագանքելու տեղական կարողությունը, որն արտահայտվում է տեղում առկա արձագանքման գործիքներով և մեխանիզմներով, տեխնիկական միջոցներով և բնակչության պատրաստվածության մակարդակով:

Հարցագրույցների և հարցման ընթացքում պարզվեց, որ բնակչության և տեղական իշխանության շրջանում կա համայնքում առկա կարողությունների կիրառման և շահագործման վերաբերյալ գիտելիքների պակաս:

Համայնքը առաջինն է առնչվում աղետներին: Նմանատիպ իրավիճակներին ռիսկի մակայելու և արձագանքելու համայնքի հնարավորությունը կախված է բնակչության և տեղական իշխանության գիտելիքների և հմտությունների մակարդակից: Բնակչության շրջանում գիտելիքների ու հմտությունների պակասը էական ազդեցություն ունի համայնքի խոցելիության մակարդակի վրա: Աղետներին ռիսկի մակայելու և արձագանքելու մակարդակը պարզելու նպատակով՝ ուսումնասիրվեց համայնքի բնակչության ինքնագնահատականը աղետներին պատրաստվածության վերաբերյալ:

Նախապատրաստումը սկսվում է տեղեկատվությունից և այն ստամադրելու հնարավորությունների ցուցանիշից: Հարկ է նշել, որ տեղեկատվության ստամադրման հիմնական միջոցներից՝ հանրային հեռուստատեսությունը հասանելի է համայնքին: Տեղեկատվական աղբյուրների հասանելիությունը երևում է գրաֆիկից:

Բնակչության շրջանում համայնքի ծառայությունների հասանելիության վերաբերյալ ստացված տեղեկություններ

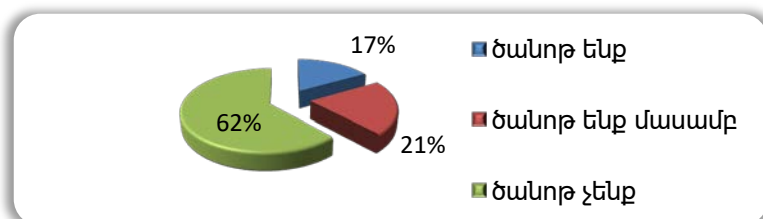
Հարցվածների գերակշիռ մասը նշել է, որ միանգամից օգտվում է տեղեկատվության մի քանի աղբյուրներից: Տեղեկատվություն ստանալու հիմնական աղբյուրը հանրային հեռուստատեսություններն են: Ինտերնետը որպես տեղեկատվական աղբյուր ավելի հասանելի է դարձել: Արբանյակային հեռուստատեսությունը և ռադիոն նույնպես տեղեկատվություն ստանալու աղբյուրներից են:

Տեղեկատվական աղբյուրներից դպրոցին հասանելի է ինտերնետը:

Մարդկանց աղետներին նախապատրաստվածության և դիմակայելու կարողություններից է կախված աղետներին արձագանքման տեղական մակարդակը: Ըստ գյուղապետի տրամադրած տեղեկատվության՝ ՏԻՄ ներկայացուցիչները 2015թ.-ին մասնակցել են ԱՌՆԱԴ հիմնադրամի կողմից Աղվերանում կազմակերպված ԱՌՆ ուղղված դասընթացներին:

Դպրոցի աշխատակազմի և աշակերտների համար երբևիցե չեն կազմակերպվել աղետներին և արտակարգ իրավիճակներին նախապատրաստվելու, արձագանքելու և դիմակայելու հատուկ դասընթացներ:

Արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության վերաբերյալ գիտելիքների և ունակությունների ինքնագնահատականի պատկերը երևում է գրաֆիկից:

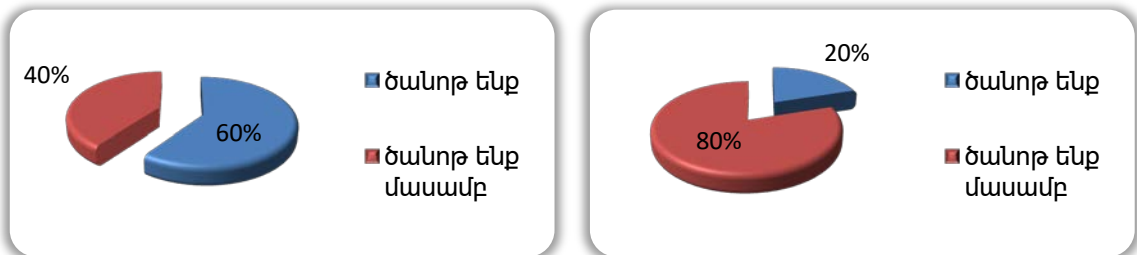

Բնակչության շրջանում արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության վերաբերյալ ստացված տեղեկություններ

Ըստ գրաֆիկի արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության վերաբերյալ գիտելիքներին և ունակություններին ծանոթ են հարցվողների 17%-ը, իսկ մասամբ ծանոթ են՝ 21%-ը: Հարցվողների 62%-ը չունեն որևիցե գիտելիք արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության վերաբերյալ, ինչը բարձրացնում է համայնքի խոցելիության աստիճանը:

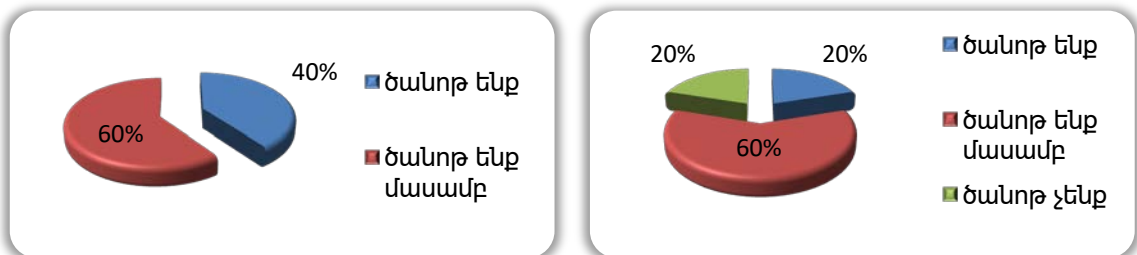
Դպրոցի աշխատակազմի և աշակերտների արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության վերաբերյալ գիտելիքների և ունակությունների ինքնագնահատականի պատկերը երևում է գրաֆիկներից:

Դուք ծանոթ եք առաջին օգնության հիմունքներին:

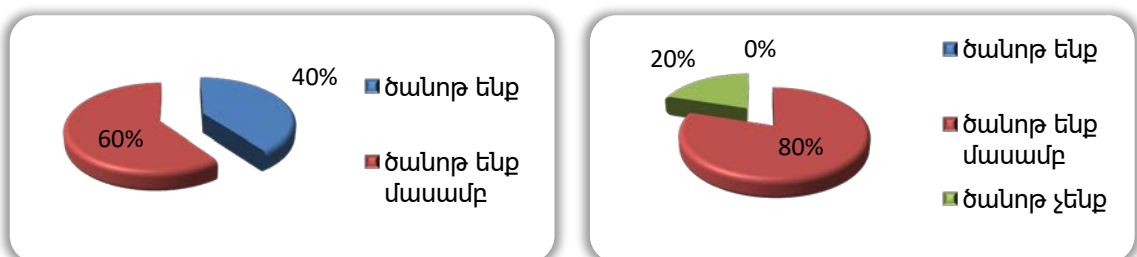
աշխատակազմ աշակերտներ

Դուք ծանոթ եք հակահրդեհային անվտանգության կանոններին:

աշխատակազմ աշակերտներ

Դուք ծանոթ եք արտակարգ իրավիճակների ժամանակ վարքականոններին:

աշխատակազմ աշակերտներ

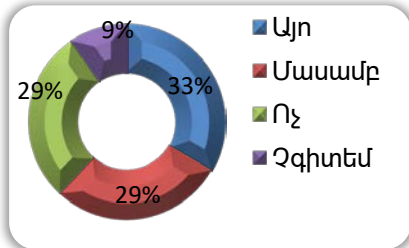
Գրաֆիկներից երևում է, որ դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների գերակշիռ մասը մասմաբ են ծանոթ արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի, հակահրդեհային պաշտպանության և առաջին օգնության վերաբերյալ համապատասխան գիտելիքների և ունակությունների, ինչը բարձրացնում է խոցելիությունը:

Համայնքի բնակչության և տեղական իշխանության

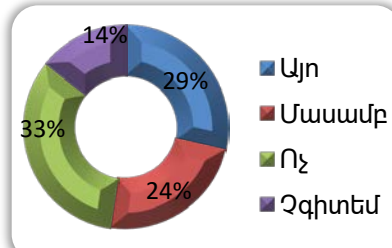
ԱԻ-

ինդիվիդուալ և արձագանքելու պատրաստ լինելու վերաբերյալ խարցվողների կարծիքը արտաքին ղեկավարության կողմից գրաֆիկներով:

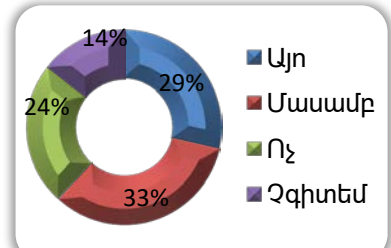
Ըստ Ձեզ՝ աղետի դեպքում տեղական իշխանությունը պատրաստ է արձագանքել ԱԻ-ն

Ըստ Ձեզ՝ աղետի դեպքում համայնքի բնակչությունը պատրաստ է արձագանքել ԱԻ-ն

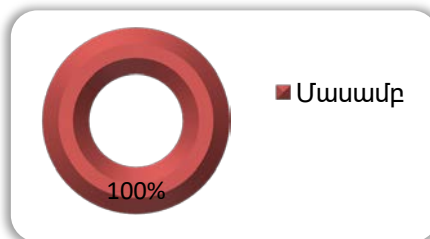
Ըստ Ձեզ՝ աղետի դեպքում դուք պատրաստ եք արձագանքել ԱԻ-ն

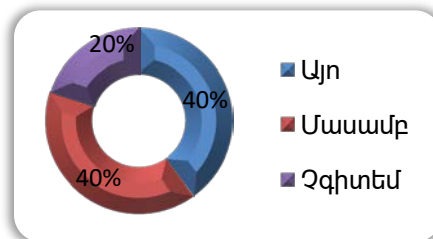
Կարելի է եզրակացնել, որ համայնքի բնակչության հոգեբանական պատրաստվածությունը բավարար մակարդակի է:

Դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների հնարավոր արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու պատրաստվածության ինքնագնահատականը երևում է ստորև բերված գրաֆիկներից:

Աղետի կամ արտակարգ իրավիճակի դեպքում ձեր դպրոցի անձնակազմը պատրաստ է դիմակայելու և արձագանքելու:

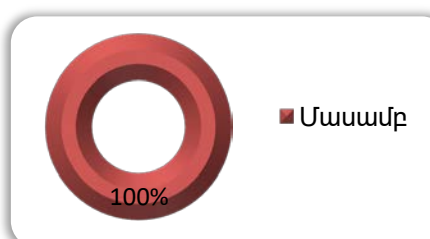

աշխատակազմ

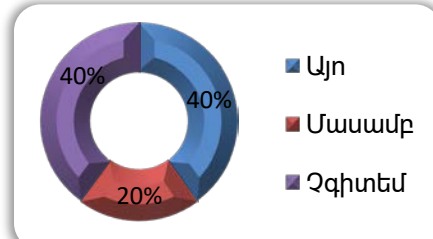

աշակերտներ

Աղետի կամ արտակարգ իրավիճակի դեպքում ձեր դպրոցի աշակերտները պատրաստ են դիմակայելու և արձագանքելու:

աշխատակազմ

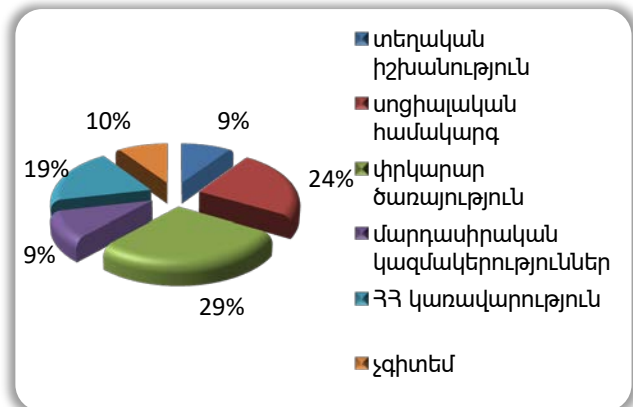
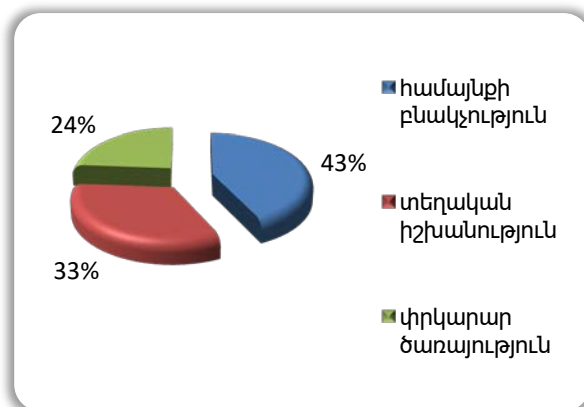
աշակերտներ

Յուրաքանչյուր արտակարգ իրավիճակում առաջանում են գործոններ, որոնց ազդեցությունը վտանգավոր է կյանքի և առողջության համար: Մարդու գոյատևելու ունակությունը պայմանավորված է հոգեբանական պատրաստվածության և սեփական անվտանգության կանոնների իմացության մակարդակից:

Յուրաքանչյուր դպրոցի տնօրեն պատասխանատվություն է կրում դպրոցի ողջ անձնակազմի անվտանգության համար:

Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման ոլորտում գործող շահագրգիռ կողմերի վերաբերյալ բնակչության իմացության ուսումնասիրությունը բացահայտեց, որ աղետների արձագանքման և հետևանքների վերացման գործում հարցման մասնակիցները հիմնականում տեսնում են համայնքի բնակչության, տեղական իշխանության, փրկարար ծառայության, սոցիալական համակարգի և ՀՀ կառավարության մասնակցությունը:

Ըստձեզ՝ ովքարողէեականօգնությունԸստձեզ՝ որկառույցներըկարողեն ցուցաբերելաղետիցանմիջապեսհետո՝ Էականդերխաղալաղետիդէպքում մինչհիմնականուժերիԺամանումը:

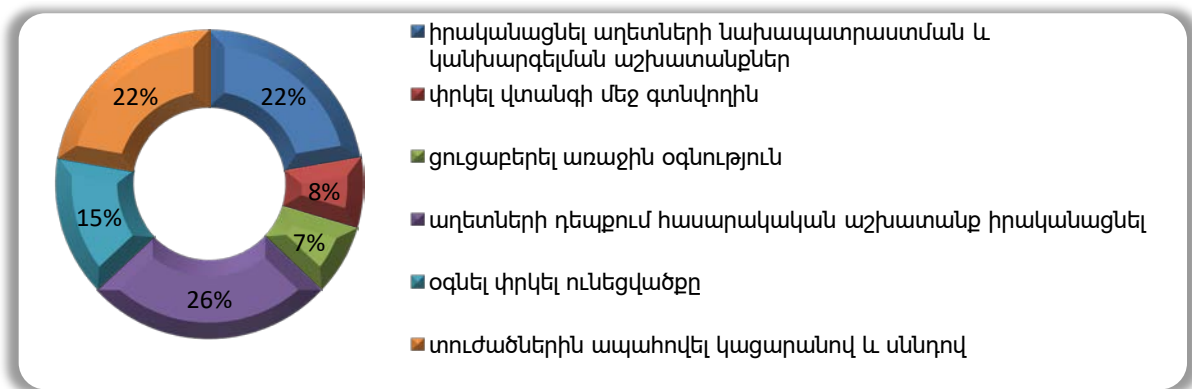

Աղետի դեպքում հիմնական դերակատարներին վերաբերվող ստացված արդյունքները պայմանավորված են երկու հանգամանքով. վերջին տարիներին տեղի ունեցած արտակարգ իրավիճակների պատճառած տնտեսական վնասներով, կորուստներով և վերոհիշյալ շահագրգիռ կողմերի արձագանքման աստիճանով, և որ կառույցներից է համայնքի բնակչությունը աջակցություն ակնկալում հետագայում:

Դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների շրջանում իրականացված ուսումնասիրությունը բացահայտեց, որ աղետներին արձագանքման և հետևանքների վերացման գործում հարցման մասնակիցները հիմնականում տեսնում են համայնքի բնակչության, տեղական իշխանության, ՀՀ կրթության նախարարության և փրկարար ծառայության մասնակցությունը:

Փորձը ցույց է տալիս, որ արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու և արձագանքելու պատրաստվածության հանգամանքը պայմանավորված է բնակչության պատրաստակամությունից՝ կամավոր ներգրավվել տարբեր ծրագրերում՝ ուղղված աղետների նախապատրաստմանը, կանխարգելմանը և արձագանքմանը: Աղետներին նախապատրաստումն ու կանխարգելումը ներառում են աղետից առաջ, ժամանակ և հետո մի շարք գործողություններ: Այդպիսի ծրագրերը ներառում են գործողություններ, որոնցից կշահի ողջ համայնքը: Բնակչության կողմից արտահայտված կամավորության պատրաստակամությունն առավելություն է, որը պետք է հաշվի առնվի և կիրառվի:

Հարցման մասնակիցների 43% պատրաստակամություն հայտնեցին կամավոր մասնակցել աղետների հետ կապված նախապատրաստական, կանխարգելման և արձագանքման աշխատանքներին: Ստորև բերված գրաֆիկն արտացոլում է հարցվողների պատասխանները ԱԻ-ից առաջ կամ հետո իրականացվող աշխատանքներին մասնակցության վերաբերյալ:

Բնակչության շրջանում աղետից առաջ կամ հետո իրականացվող աշխատանքներին մասնակցության վերաբերյալ ստացված տեղեկություններ

ԱՌ-ի դեպքում համայնքի բնակիչների կողմից ձեռնարկվող անհրաժեշտ գործողությունների իրականացման ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ բնակչությունը ամենաառաջնային քայլերն է համարում՝

- աղետների դեպքում հասարակական աշխատանքներին մասնակցումը,
- աղետներին նախապատրաստման և կանխարգելման աշխատանքներ իրականացումը,
- տուժածներին սննդով և կացարանով ապահովումը,
- ունեցվածքի փրկումը:

Կարելի է եզրակացնել, որ համայնքի բնակչության հոգեբանական պատրաստվածությունը բավարար մակարդակի է, սակայն աղետներին արձագանքելու և դիմակայելու համար անհրաժեշտություն կա բարձրացնելու պատրաստվածության մակարդակը:

Հարկ է նշել, որ հարցման մասնակցաց բոլոր աշակերտները և աշխատակազմի 20%-ը ցանկություն հայտնեցին մասնակցելու հատուկ դասընթացների և վարժանքների միջոցով բարձրացնել արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու կարողությունները:

Դպրոցում տարահանման պլանների, կապի և ազդարարման միջոցների առկայությունը, դպրոցի անձնակազմի պարտականությունների ճիշտ բաշխումը և իմացությունը, գործնական պարապմունքների և ուսումնական տարահանումների անցկացումը նպաստում են երեխաների մոտ ծայրահեղ իրավիճակներին արագ արձագանքելու ունակությունների զարգացմանը և մտքի ու գործողությունների ավտոմատիզմի ձևավորմանը:

Ամփոփելով արդյունքները կարելի է եզրակացնել, որ համայնքի բնակչությունը գիտակցում է, որ ներգրավվելով նախապատրաստման և կանխարգելման գործողություններում, կարելի է նվազեցնել աղետի ազդեցությունը, որն ուղղակիորեն ազդում է համայնքի կայուն զարգացման գործընթացի վրա: Ակնհայտ է, որ յուրաքանչյուր համայնք ունի մարդկային և տեխնիկական ռեսուրսներ, ուստի որոշ խնդիրներ կարող են լուծվել սեփական ուժերով: Այդպիսի գործողություններից կշահի ողջ համայնքը:

Աղետների ռիսկի նվազեցման երեխաներին նվիրված հռչակագիրը շեշտում է.

- դպրոցները պետք է լինեն անվտանգ և կրթությունը պետք է ընթանա առանց ընդհատումների,
- երեխաների պաշտպանությունը պետք է լինի առաջնային խնդիր աղետից առաջ, աղետի ժամանակ և հետո,
- երեխաներն ունեն մասնակցության և իրենց անհրաժեշտ տեղեկատվությունը ստանալու իրավունք,
- համայնքների ենթակառուցվածքները պետք է լինեն ապահով, և մարդասիրական օգնությունը և վերականգնումը պետք է օգնեն՝ նվազեցնելու ապագա ռիսկերը,
- աղետների ռիսկի նվազեցումը պետք է հասանելի լինի ամենախոցելի խմբերին:

Սակարևորվիստե,
որըհանգեցնումէայնեզրակացության,
որվտանգներինդիմակայելուամենալավմիջոցըաղետակայունհամայնքունենալնէ:

2 ՀԱՎԱՔԱԳՐՎԱԾՏՎՅԱԼՆԵՐԻՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄ

2.1 Եզրակացություններևառաջարկություններ

ԱՌՆ արդյունքները ամփոփող ժողովը ձևավորեց եզրակացություն համայնքի թույլ և ուժեղ կողմերի, համայնքի հնարավորությունների և առկա կամ հնարավոր խոչընդոտների, ինչպես նաև կլիմայի և աղետների ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված նպաստավոր նախագծերի վերաբերյալ:

Ակնհայտ է, որ բնակիչները գերապատվությունը տալիս են տնտեսական խնդիրների հրատապ լուծմանը, իսկ ԱՌՆ նախագծերը կարևորում են, եթե վերջինները անմիջականորեն նպաստավոր են հաղթահարելու առկա վտանգները՝ լինեն կլիմայի փոփոխության, թե բնական վտանգավոր երևույթների հետ կապված: Ինչ վերաբերում է կլիմայի և աղետների ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված երկարաժամկետ նախագծերին, որոնք տեղ պետք է գտնեն համայնքի զարգացման պլաններում, բնակիչների կարծիքով, համայնքի ուժից վեր է նման նախագծերի իրականացումը, որոնք պահանջում են ֆինանսական, մասնագիտական, այլ անհրաժեշտ ներդրումներ, սակայն համայնքը չունի նման կարողություններ: Որպես նման նախագծերի իրականացնողի՝ համայնքը նշել է ՀՀ կառավարությանը:

Այնուամենայնիվ, համայնքն իրեն համարում է աղետների ռիսկի նվազեցման գործընթացի հիմնական դերակատարներից մեկը և պատրաստ է ներդնել իր ներուժը կլիմայի և աղետների ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված նախագծերի իրականացման համար իր ունեցած հնարավորությունների չափով:

Ինչ վերաբերում է ԱՌՆ ոլորտին առնչվող համայնքի հնարավորություններին Հայաստանում տեղի ունեցող մի շարք զարգացումների տեսանկյունից, ապա համայնքը հստակորեն չի պատկերացնում իր հնարավորությունների իրական ներդրման դաշտը: Մասնավորապես, հաշվի առնելով, որ թեև ուշադրության կենտրոնում է գտնվում համայնքների կարողությունների հզորացմանն ու աղետակայունության բարձրացմանն ուղղված գործընթացները, սակայն վերջիններն առայժմ 'շոշափելի' չեն համայնքի համար: Համայնքն ունի ԱՌՆ դաշտի և այնտեղ տեղի ունեցող ինստիտուցիոնալ և իրավական զարգացումների հետ կապված տեղեկատվական բաց, հատկապես իր հնարավորությունների և վերջինների տեղայնացման տեսանկյունից:

2.2 Համայնքի ուժեղ կողմերը

- Բարենպաստ բնակլիմայական պայմաններ անասնապահության, մեղվապահության, այգեգործության և պտղաբուծության համար,
- Տարահանման պլանի առկայություն,
- Ինտերնետի առկայություն,
- բջջային հեռախոսակապի առկայություն,
- տեղեկատվական աղբյուրների հասանելիություն,
- տրանսպորտային միջոցներ,
- մարդկային ներուժի առկայություն,
- բուժկետի առկայություն,
- համայնքապետարանի առկայություն,
- դպրոցի առկայություն,
- պատմամշակութային կոթողների առկայություն,
- անտառի առկայություն,
- ջրաբիացման համակարգի առկայություն,
- համայնքի ղեկավարությունը գիտակցում է ԱՌՆ միջոցառումների կարևորությունը և պատրաստակամ է ներառել տեղական զարգացման պլաններում (ըստ զարգացման ոլորտների):
- ԱՌՆ համայնքային թիմի առկայություն և պատրաստակամություն:

2.3 Համայնքի թույլ կողմերը

- Մշակույթի տան բացակայություն,
- հակակարկտային կայանների բացակայություն,
- միջհամայնքային ճանապարհների վատ վիճակը,
- ներհամայնքային ճանապարհների վատ վիճակը,
- ոռոգման ցանցի բացակայություն,
- վերամշակող արտադրամասերի և մթերման կետերի բացակայություն,
- սելավատարի բացակայություն,
- կազմակերպված աղբահանության բացակայություն,
- գազաֆիկացման բացակայություն,
- համայնքի բյուջեով նախատեսված ֆինանսական միջոցների բացակայություն, համայնքի առջև ծառացած առաջնահերթ խնդիրները լուծելու համար,
- աղետների ռիսկերի նվազեցման, ԱԻ-ին արձագանքման և հետևանքների վերացման վերաբերյալ գիտելիքների ցածր մակարդակ,
- գյուղապետարանի նյութատեխնիկական բազայի անբավարարություն,
- գյուղատնտեսական հողերի մշակման համար անհրաժեշտ մասնագիտացված տեխնիկայի բացակայություն,
- կլիմայի փոփոխությանը դիմակայելու և հարմարվելու համար անհրաժեշտ գիտելիքների, իրազեկվածության և հմտությունների բացակայություն:

2.4 Համայնքի հնարավորությունները

- Բարենպաստ միջավայր ներդրողների համար,
- գյուղատնտեսական ոլորտի զարգացում,
- ՀՀ կառավարության որոշմամբ հաստատված ԱՌՆ ռազմավարություն, որպես ինստիտուցիոնալ և իրավական դաշտի կարգավորման մեխանիզմ,
- երկրում տեղի ունեցող նոր զարգացումները՝ ուղղված աղետների ռիսկի նվազեցման մշակույթի ձևավորմանը,

- ԱՌՆԱԴ Ազգային պլատֆորմի առկայությունը՝ որպես ԱՌՆ գործընթացների ազգային միասնական մեխանիզմ,
- աղետներին արձագանքելու և հետևանքների վերացման ուղղությամբ առկա իրավական դաշտ, որտեղ հստակ սահմանված են տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն ու պարտականությունները,
- աղետների և կլիմայի ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված նախագծերի ներառում համայնքային զարգացման պլաններում՝ ըստ ոլորտների,
- բնակչության ուսուցման և իրազեկվածության բարձրացման համար մասնագիտացված ուսումնական բարձրագույն հաստատության (Ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիա – ՃԿՊԱ), ինչպես նաև ուսումնական տարբեր նյութերի առկայություն,
- երկրում գործող միջազգային և տեղական հասարակական կազմակերպությունների քաղաքականությանն ուղղված համայնքահեն ծրագրերի իրականացում,
- մարզային ԱՌՆ թիմերի առկայությունը,
- ԱՌՆ գործընթացներում մասնավոր բիզնեսի շահագրգռումը և հնարավոր ներգրավում,
- ԱՌՆ համայնքային աշխատանքային խմբի ստեղծման համար առկա մարդկային ներուժ:

2.5 Համայնքի և մասնավորապես աղետների ռիսկի նվազեցման գործընթացի զարգացմանը խոչընդոտող գործոնները

Գոյություն ունեն նաև մի շարք խոչընդոտ հանդիսացող գործոններ, որոնք կարող են դանդաղեցնել կամ դադարեցնել հնարավոր զարգացումներն ու համայնքի կարողությունները.

- համայնքային մակարդակում ԱՌՆ զարգացումների դանդաղ ինտեգրումն ու տեղայնացումը,
- չնայած միգրացիայի նվազող տեմպերին, այնուամենայնիվ առկա միգրացիայի պատճառով համայնքի մարդկային՝ մասնագիտական ներուժի միգրացիա,
- համապատասխան տեխնիկայի բացակայություն,
- ԱՌՆ վերաբերյալ տեղեկատվության և գիտելիքի պակաս:

**Համայնքի բնակիչների կողմից բացահայտված խնդիրները, դրանց պատճառները և հնարավոր լուծումները՝
ըստ խոցելիության և սկզբնական կարողությունների բարձրացման**

Վտանգի տեսակն ու ընդհանուր բնութագիրը	Խոցելի տարրեր	Բացասական հետևանքներ	ԽԿԳ արդյունքում առաջարկվող լուծումներ/ծրագրեր	Ակնկալվող արդյունք
Կարկտահարություն Կարկտահարությունը միշտ դիտվել է համայնքում, սակայն վերջին տարիների ընթացքում այն հաճախացել է և սաստկացել: Միջին հաշվով տարվա ընթացքում կարկտահարումը տեղի է ունենում 3-4 անգամ: Կարկուտից պատճառված վնասներն շատ են, քանի որ հացահատիկի, կարտոֆիլի, մրգի ու բանջարեղենի ծաղկման ու հասունացման ժամկետը համընկնում է կարկտահարման ժամանակահատվածի հետ:	Պտղատու ծառեր, ցանքատարածքներ, բերք, խոտհարքներ, ընտանիկե նդանիներ, բնակելի տներ, շենք-շինություններ, տրանսպորտային միջոցներ:	Վնասվում կամ ամբողջովին ոչնչացվում է բերքը, ցանքատարածքները, կոտրվում շինությունների ապակիները և տանիքածածկերը, վնասում տրանսպորտային միջոցները: Երբեմն դառնում են սելավների առաջացման պատճառ: Բերում է էական նյութական կորուստների: Խոշոր չափի կարկուտը վտանգ է ներկայացնում նաև անասնապահական ոլորտի համար, հատկապես ընտանի թռչունների համար: Երբեմն կարկուտի հետևանքով դժվարանում է անասնակերի հավաքման գործընթացը:	Հակակարկտային միջոցների տեղադրում, կանխատեսման և վաղ ազդարարման համակարգի մշակում և կիրառում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում, նվազում:
Ցրտահարություն Համայնքում հողագործությունով զբաղվում են հիմնականում տնամերձ տարածքներում: Աճեցված գյուղմթերքները հիմնականում սեփական օգտագործման համար են: Դիտվում են ցրտահարման դեպքերի հաճախացում թե՛ գարնան թե՛ աշնան ժամանակահատվածում:	Այգիներ, բանջարաբոստանային որոշ կուլտուրաներ, հացահատիկի և կարտոֆիլի ցանքատարածքներ, բերք:	Բերքատվության անկում, բերքի կորուստ և հետևաբար նյութական կորուստներ:	Հոսալիկլիմայական տեղեկատվության ապահովում: Նոր տեխնոլոգիաների և մշակաբույսերի կիրառում: Բնակչության իրազեկում ցրտահարությունից պաշտպանելու միջոցների, ձևերի վերաբերյալ:	Հնարավոր կորուստների խուսափում, նվազում:

Ուժեղ քամիներ Քամիները բնորոշ են տարածաշրջանին: Քամիների ուղղությունը և արագությունը հաստատուն չեն: Ուժեղ քամիները բավականին մեծ վնասներ են պատճառում համայնքին:	Բնակելի տների, շենք-շինությունների տանիքներ, էլեկտրահաղորդակցման համակարգ, ցանքատարածքներ, այգիներ, բերք:	Պարբերական բնույթ կրող ուժեղ քամիները վնասում են տների և շենք-շինությունների տանիքները: Քամիների հետևանքով երբեմն խափանվում է էլեկտրամատակարարումը: Քամիները վնասներ են պատճառում նաև գյուղատնտեսական ոլորտին, դառնալով մրգատու ծառերի կոտորման և այգիների բերքի թափման պատճառ:	Մշակել կանխատեսման և վաղ ազդարարման համակարգը և կիրառել: Ապահովել բնակչության վաղ իրազեկումը:	Նյութական կորուստներից խուսափում:
Սելավ Համայնքը տեղակայված է զառիթափ լանջերի վրա և չկա սելավատար համակարգ, ինչի հետևանքով ուժեղ անձրևների և ձնհալի ժամանակ առաջանում են հզոր սելավային հոսքեր: Համայնքի միջով անցնում են մի քանի խոշոր սելավաբեր ձորակներ:	Համայնքի ճանապարհների, տնամերձեր:	Համայնքի ճանապարհների, տնամերձերի, տների վնասում:	Հեղեղատարների կառուցում: Սելավատարների կառուցում:	Հեղեղումներից խուսափում: Հնարավոր կորուստներից խուսափում:
Ամպրոպ / կայծակ Ամպրոպներն ու կայծակները համայնքում միշտ էլ դիտվել են: Ամպրոպը և կայծակը բավականին լուրջ վնասներ են հասցնում բնակչությանը:	Էլեկտրասարքավորումներ, մարդիկ, անասուններ:	Էլեկտրասարքավորումների վնասման պատճառ: Ընդհատվում է էլեկտրահաղորդակցումը և կապը: Մարդկանց առողջությանը և կյանքին սպառնալիք: Անասունների կորուստ:	Շանթարգելների տեղադրում: Բնակչության իրազեկում, ուսուցում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում, նվազում:
Երկրաշարժ Երկրաշարժը անկախատեսելի երևույթ է և սպառնում է Հայաստանի ամբողջ տարածքին: Կարող է դառնալ նաև երկրորդային այլ երևույթների և արտակարգ իրավիճակների պատճառ:	Բնակելի տներ, շենք-շինություններ, մարդիկ և այլ:	Երկրաշարժը կարող է դառնալ մարդկային և նյութական կորուստների, երկրորդային երևույթների առաջացման պատճառ:	Բնակչության ուսուցում: Մեյսմիկ ռիսկի գնահատում: Տների, շինությունների ամրացում:	Հնարավորկորուստներիցխուսափում:

Երաշտ Երաշտի նախապայմաններից է, երբ գարնանը մշակաբույսերի ինտենսիվ ոռոգման շրջանում դիտվում է տեղումների սակավություն և չի իրականացվում արհեստական ոռոգում: Վերջին տարիներին ամռան ամիսներին ջերմաստիճանի բարձրացման և տեղումների սակավության պատճառով դիտվում է երաշտային տարիների ավելացում: Բերքի կորուստը պայմանավորված է նաև ոռոգման ցանցի բացակայությամբ:	Անասնախոտ, ցանքատարածքներ, բանջարաբոստանային կուլտուրաներ, բերք, գյուղատնտեսական կենդանիներ, խոտհարքներ, արոտավայրեր, պտղատու ծառեր, բնական աղբյուրներ:	Բերքատվության անկում, բերքի կորուստ, հետևաբար, նյութակ անկորուստների ողագործության ոլոր տներում: Երաշտը սպառնում է նաև անասնապահական ոլորտին, երբ աննախադեպ շոգի պատճառով արոտավայրերում և խոտհարքներում խոտի քանակը չի բավականեցնում անասնակերի հարցը լուծելու համար: Որոշ արոտավայրերում խմոցների բացակայության պատճառով նվազում է կաթնատվությունը: Մեծանում է գյուղատնտեսական կենդանիների շրջանում վարակիչ հիվանդությունների հավանականությունը::	Տեղեկատվության ապահովում: Նոր տեխնոլոգիաների, մշակաբույսերի ներմուծում: Հոսսայի կլիմայական տեղեկատվության ապահովում: Ոռոգման ցանցի կառուցում: Խմոցների ավելացում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում:
Առատ տեղումներ Համայնքը տեղակայված է առատ տեղումներով բնորոշ տարածաշրջանում: Առատ տեղումները արտահայտվում են առատ ձյան, անձրևի և կարկուտի տեսքով: Առատ տեղումները դառնում են սելավների առաջացման պատճառ: Առատ տեղումները նպաստում են նաև քարաթափումների և սողանքների ակտիվացմանը:	Բերք, բանջարաբոստանային կուլտուրաներ, ճանապարհներ, բնակելի տներ, շինություններ:	Առատ տեղումները դառնում են սելավների առաջացման, սողանքների և քարաթափումների ակտիվացման, գերխոնավության պատճառ: Առատ տեղումները խոչընդոտում են գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացմանը:	Մշակել-կիրառել-կանխատես մանև-վաղազդարարման համ ակարգ: Ապահովել բնակչության վաղի ազեկումը: Ճանապարհների եզրերին հեղեղատարի կառուցում և ճանապարհների բարեկարգում:	Կանխատեսման և վաղ ազդարարման համակարգի մշակում և կիրառում: Նյութական կորուստներից խուսափում:

Սողակք Գյուղի ներսում՝ հոսող գետակի և առվակների մոտակայքում առկա է սողակքային տեղամաս, որի վրա են տեղակայված բնակելի տներ:	Ճանապարհներ, տրանսպորտային միջոցներ, մարդիկ:	Ճանապարհի փակում, տրանսպորտային միջոցների վնասում, սպառնալիք մարդու կյանքին և առողջությանը:	Վտանգավոր հատվածների մասնագիտական զննում, քարտեզագրում, պարբերական մոնիթորինգի կազմակերպում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում, նվազում:
Քարաթափումներ/ փլուզում Քարաթափումները դիտվում են միջհամայնքային ճանապարհի վրա: Այն սպառնալիք է ներկայացնում տրանսպորտային միջոցների և մարդկանց համար: Քարաթափումների հետևանքով հնարավոր են նաև ճանապարհների խցանումներ:	Ճանապարհներ, տրանսպորտային միջոցներ, մարդիկ:	Ճանապարհի փակում, տրանսպորտային միջոցների վնասում, սպառնալիք մարդու կյանքին և առողջությանը:	Վտանգավոր հատվածների մասնագիտական զննում, քարտեզագրում, պարբերական մոնիթորինգի կազմակերպում: Շարժվող քարերի արհեստական տեղահանում և տեղափոխում, պատնեշների և հենապատերի կառուցում, լանջերի ցանցապատում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում, նվազում:
Գետիվարարում Համայնքի տարածքով էանցնում Մարցգետի 1,5 կմ հատվածը: Հիմնականում գարնան ժամանա կա հարվածում առատ տեղումների և ձնհալի հետևանքով գետը վարարում է և հեղեղում ափամերձ տարածքները: Գետիվարարումների հետևանքով վնասվում են սակավուրջները:	Ափամերձ տարածքներ, կամուրջներ	Ափամերձ տարածքների հեղեղում, հողերի լվացում, վնասում: Կամուրջների հիմքերի լվացում, վնասում:	Գետի հունի մաքրում, խորացում: Կազմակերպված աղբահանության կազմակերպում: Գաբիոնների կառուցում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում:
Մարդածին վտանգներ				
Պայթյուններ, Հրդեհներ Փլուզումներ	Բնակելի տներ, շինություններ:	Նյութական և մարդկային կորուստներ:	Անվտանգության կանոնների և սուղում, պահպանում: Բնակչության իրազեկում, ուսուցում:	Հնարավոր կորուստ երից խուսափում:

Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհներ	խոտածածկ տարածքներ, կենդանիներ, բուսականություն	Կենդանիների և բույսերի ոչնչացում, անհետացում, հողի բերքատվության նվազում, էրոզիա:	Տեղեկատվական վահանակների տեղադրում: Անվտանգության կանոնների ուսուցում:	Էկոհամակարգի, բնակչության կենսակերպի և առողջության պահպանում:
Շրջակա միջավայրի վնասում Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցություն է թողնում ոչ կազմակերպված աղբահանությունը:	Էկոլոգիա, բուսականություն, կենդանիներ, հող, օդ, բնակչություն	Շրջակա միջավայրի աղտոտում, կենսաբազմազանության նվազում, հողի, օդի վիճակի վատթարացում: Վերահսկողության բացակայության դեպքում կարող է բերել բնապահպանական աղետի:	Դիմել համապատասխան ատյաններին և կազմակերպությունների կազմակերպված աղբահանության կազմակերպման և աղբանոցի ստեղծման համար: Բնակչության իրազեկում, ուսուցում:	Շրջակա միջավայրի պահպանում: Բնապահպանական աղետի կանխում:
Այլ վտանգներ				
Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդություններ	Անասնապահություն	Անասնազլխիանկում, եկամուտներին վազում, սոցիալ-տնտեսական վիճակի վատթարացում:	Բնակչության ուսուցում և իրազեկում հիվանդությունների կանխարգելման վերաբերյալ, անասնաբուժական կետի հիմնում	Հնարավոր նյութական կորուստների խուսափում, նվազում:
Վայրի գազաններ	Մարդիկ, կենդանիներ:	Մարդկանց կյանքին և առողջության սպառնալիք, գյուղատնտեսական կենդանիների կորուստ:	Կանոնակարգված որս, ԱՕ ուսուցում, իրազեկում և վարքականոնների ուսուցում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում:
Կրծողներ,	Ցանքեր, ցանքատարածքներ, խոտհարքներ:	Որոշ մշակաբույսերի ոչնչացում, այգիների վնասում, բերքի նվազում:	Համակարգված պայքարամիջոցների կիրառում տարվա բոլոր հատվածներում:	Հնարավոր նյութական կորուստներից խուսափում:

ՀՀ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՆԿԱԶԵՑՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԼԱՏՖՈՐՄ / <<ԱՌՆԱՊ>> ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀՀ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՎԱՍՏԱԳԻՐ

ՄԱՐԶ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ Է՝

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԱՌՆ ԹԻՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ԼՈՒՈՒ

<անուն, ազգանուն>

ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑՎԱԾ Է՝

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԱՌՆ ԹԻՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

<անուն, ազգանուն>

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է՝

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՀԳԾ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՂ
ՀՀ ԱԻՆ ՓԾ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ

ՀԱՄԱՅՆՔ

ՇԱՄՈՒՏ

<<__>> _____ 201_թ.

<ստորագրություն>

<<__>> _____ 201_թ.

<ստորագրություն>

<<__>> _____ 201_թ.

<ստորագրություն>

ԿՆԻՔ

ՍՈՒՅՆ ՀԱՎԱՍՏԱԳԻՐԸ ՏՐՎԱԾ Է ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ԺԱՄԿԵՏՈՎ ԵՎ ՎԱՎԵՐԱԿԱՆ Է ՄԻՆՉԵՎ

<<__>> _____ 201_թ.

ԿՆԻՔ

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՀԳԾ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՂ
ՀՀ ԱԻՆ ՓԾ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ

<անուն, ազգանուն>

<ստորագրություն>

ՀՀ ԱՐՏԱԿԱՐԳ
ԻՐԱԿԻՃԱԿՆԵՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԼԱՏՖՈՐՄ/ <<ԱՌՆԱՊ>> ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔԸ	Շամուտ համայնքը գտնվում է Լոռու մարզում, Թումանյանի տարածաշրջանում՝ Դեբեդ գետի աջակողմյան վտակ՝ Մարց գետի աջ կողմում, Գուգարաց լեռների արևմտյան մասում: Բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝ 1650 մ: Հեռավորությունը Թումանյան ավանից 37 կմ, Ալավերդի քաղաքից մոտ 53 կմ, մարզկենտրոն Վանաձորից՝ մոտ 50 կմ հյուսիս-արևելք, Երևանից՝ 200 կմ:
ԳՅՈՒՂԻ ՄԱԿԵՐԵՍԸ	
ԳՈՏԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ	

ՇԱՄՈՒՏ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԴԻՄԱԿԱՅՈՒՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ ԱՊԱՅՈՎՈՂ ԱՌՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

3.1ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՀԱԿԻՐՃ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ՎՏԱՆԳԻ ՏԵՍԱԿՆ ՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	ԽՈՑԵԼԻ ՏԱՐԻՐ	ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
Բնածին վտանգներ			
Կարկտահարություն Կարկտահարությունը միշտ դիտվել է համայնքում, սակայն վերջին տարիների ընթացքում այն հաճախացել է և սաստկացել: Միջին հաշվով տարվա ընթացքում կարկտահարումը տեղի է ունենում 3-4 անգամ: Կարկուտից պատճառված վնասներն շատ են, քանի որ հացահատիկի, կարտոֆիլի, մրգի ու բանջարեղենի ծաղկման ու հասունացման ժամկետը համընկնում է կարկտահարման ժամանակահատվածի հետ:	Պտղատու ծառեր, ցանքատարածքներ, բերք, խոտհարքներ, ընտանի կենդանիներ, բնակելի տներ, շենք-շինություններ, տրանսպորտային միջոցներ:	Վնասվում կամ ամբողջովին ոչնչացվում է բերքը, ցանքատարածքները, կոտորվում շինությունների ապակիները և տանիքածածկերը, վնասում տրանսպորտային միջոցները: Երբեմն դառնում են սելավների առաջացման պատճառ: Բերում է էական նյութական կորուստների: Խոշոր չափի կարկուտը վտանգ է ներկայացնում նաև անասնապահական ոլորտի համար, հատկապես ընտանի թռչունների համար: Երբեմն կարկուտի հետևանքով դժվարանում է անասնակերի հավաքման գործընթացը:	- Բարենպաստ բնակլիմայական պայմաններ անասնապահության զարգացման համար, - տարահանման պլան, - ինտերնետ, - բջջային հեռախոսակապ, - տեղեկատվական աղբյուրներ, - տրանսպորտային միջոցներ, - բուժկետ, - համայնքապետարան, - պատմամշակութային կոթողներ, - անտառ, - դպրոց , - ջրաբիացման համակարգ:
Ցրտահարություն Համայնքում հողագործությունով զբաղվում են հիմնականում տնամերձ տարածքներում: Աճեցված գյուղմթերքները հիմնականում սեփական օգտագործման համար են: Դետվում են ցրտահարման դեպքերի հաճախացում թե՛ զարնան թե՛ աշնան ժամանակահատվածում:	Այգիներ, բանջարաբուստանային որոշ կուլտուրաներ, հացահատիկի և կարտոֆիլի ցանքատարածքներ, բերք:	Բերքատվության անկում, բերքի կորուստ և հետևաբար նյութական կորուստներ:	
Ռժժեղ քամիներ Քամիները բնորոշ են տարածաշրջանին: Քամիների ուղղությունը և արագությունը հաստատուն է չեն: Ռժժեղ քամիները բավականին մեծ վնասներ են պատճառում համայնքին:	Բնակելի տների, շենք-շինությունների տանիքներ, էլեկտրահաղորդակցման համակարգ, ցանքատարածքներ, այգիներ, բերք:	Պարբերական բնույթ կրող ուժեղ քամիները վնասում են տների և շենք-շինությունների տանիքները: Քամիների հետևանքով երբեմն խափանվում է էլեկտրամատակարարումը: Քամիները վնասներ են պատճառում նաև գյուղատնտեսական ոլորտին, դառնալով մրգատու ծառերի կոտորման և այգիների բերքի թափման պատճառ:	

Սելավ Համայնքը տեղակայված է զառիթափ լանջերի վրա և չկա սելավատար համակարգ, ինչի հետևանքով ուժեղ անձրևների և ձնհալի ժամանակ առաջանում են հզոր սելավային հոսքեր: Համայնքի միջով անցնում են մի քանի խոշոր սելավաբեր ձորակներ:	Համայնքի ճանապարհներ, տնամերձեր:	Համայնքի ճանապարհների, տնամերձերի, տների վնասում:	
Ամպրոպ / կայծակ Ամպրոպներն ու կայծակները համայնքում միշտ էլ դիտվել են: Ամպրոպը և կայծակը բավականին լուրջ վնասներ են հասցնում բնակչությանը:	Էլեկտրասարքավորումներ, մարդիկ, անասուններ:	Էլեկտրասարքավորումների վնասման պատճառ: Ընդհատվում է Էլեկտրահաղորդակցումը և կապը: Մարդկանց առողջությանը և կյանքին սպառնալիք: Անասունների կորուստ:	
Երկրաշարժ Երկրաշարժը անկախատեսելի երևույթ է և սպառնում է Հայաստանի ամբողջ տարածքին: Կարող է դառնալ նաև երկրորդային այլ երևույթների և արտակարգ իրավիճակների պատճառ:	Բնակելի տներ, շենք-շինություններ, մարդիկ և այլ:	Երկրաշարժը կարող է դառնալ մարդկային և նյութական կորուստների, երկրորդային երևույթների առաջացման պատճառ:	
Երաշտ Երաշտի նախապայմաններից է, երբ զարնանը մշակաբույսերի ինտենսիվ ոռոգման շրջանում դիտվում է տեղումների սակավություն և չի իրականացվում արհեստական ոռոգում: Վերջին տարիներին ամռան ամիսներին ջերմաստիճանի բարձրացման և տեղումների սակավության պատճառով դիտվում է երաշտային տարիների ավելացում: Բերքի կորուստը պայմանավորված է նաև ոռոգման ցանցի բացակայությամբ:	Անասնախոտ, ցանքատարածքներ, բանջարաբոստանային կուլտուրաներ, բերք, գյուղատնտեսական կենդանիներ, խոտհարքներ, արոտավայրեր, պտղատու ծառեր, բնական աղբյուրներ:	Բերքատվության անկում, բերքի կորուստ, հետևաբար, նյութական կորուստների հոգաբարձության ոլորտներում: Երաշտը սպառնում է նաև անասնապահական ոլորտին, երբ անսխադեպ շոգի պատճառով արոտավայրերում և խոտհարքներում խոտի քանակը չի բավականացնում անասնակերի հարցը լուծելու համար: Որոշ արոտավայրերում խմոցների բացակայության պատճառով նվազում է կաթնատվությունը: Մեծանում է գյուղատնտեսական կենդանիների շրջանում վարակիչ հիվանդությունների հավանականությունը:	

Առատ տեղումներ Համայնքը տեղակայված է առատ տեղումներով բնորոշ տարածաշրջանում: Առատ տեղումները արտահայտվում են առատ ձյան, անձրևի և կարկուտի տեսքով: Առատ տեղումները դառնում են սելավների առաջացման պատճառ: Առատ տեղումները նպաստում են նաև քարաթափումների և սողանքների ակտիվացմանը:	Բերք, բանջարաբուստանային կուլտուրաներ, ճանապարհներ, բնակելի տներ, շինություններ:	Առատ տեղումները դառնում են սելավների առաջացման, սողանքների և քարաթափումների ակտիվացման, գերխոնավության պատճառ: Առատ տեղումները խոչընդոտում են գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացմանը:	
Սողանք Գյուղի ներսում հոսող գետակի և առվակների մոտակայքում առկա է սողանքային տեղամաս, որի վրա են տեղակայված բնակելի տներ:	Ճանապարհներ, տրանսպորտային միջոցներ, մարդիկ:	Ճանապարհի փակում, տրանսպորտային միջոցների վնասում, սպառնալիք մարդու կյանքին և առողջությանը:	
Քարաթափումներ/ փլուզում Քարաթափումները դիտվում են միջհամայնքային ճանապարհի վրա: Այն սպառնալիք է ներկայացնում տրանսպորտային միջոցների և մարդկանց համար: Քարաթափումների հետևանքով հնարավոր են նաև ճանապարհների խցանումներ:	Ճանապարհներ, տրանսպորտային միջոցներ, մարդիկ:	Ճանապարհի փակում, տրանսպորտային միջոցների վնասում, սպառնալիք մարդու կյանքին և առողջությանը:	
Գետի վարարում Համայնքի տարածքով է անցնում Մարց գետի 1,5 կմ հատվածը: Հիմնականում գարնան ժամանակահարվածում առատ տեղումների և ձնհալի հետևանքով գետը վարարում է և հեղեղում ափամերձ տարածքները: Գետի վարարումների հետևանքով վնասվում են նաև կամուրջները:	Ափամերձ տարածքներ, կամուրջներ	Ափամերձ տարածքների հեղեղում, հողերի լվացում, վնասում: Կամուրջների հիմքերի լվացում, վնասում:	
Մարդածին վտանգներ			
Պայթյուններ, հրդեհներ Փլուզումներ	Բնակելի տներ, շինություններ:	Նյութական և մարդկային կորուստներ:	

Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհներ	Խոտածածկ տարածքներ, կենդանիներ, բուսականություն	Կենդանիների և բույսերի ոչնչացում, անհետացում, հողի բերքատվության նվազում, էրոզիա:	
Շրջակա միջավայրի վնասում	Էկոլոգիա, բուսականություն, կենդանիներ, հող, օդ, բնակչություն	Շրջակա միջավայրի աղտոտում, կենսաբազմազանության նվազում, հողի, օդ վիճակի վատթարացում: Վերահսկողության բացակայության դեպքում կարող է բերել բնապահպանական աղետի:	
Այլ վտանգներ			
Վայրի գազաններ	Գյուղատնտեսական կենդանիներ:	Գյուղատնտեսական կենդանիների կորուստ:	
Մկնանման կրծողներ	Ծառեր, սնունդ	Որոշ մշակաբույսերի ոչնչացում, բերքի նվազում:	
Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդություններ	Անասնապահություն	Անասնազխիհանկում, եկամուտների նվազում, սոցիալ-տնտեսական վիճակի վատթարացում:	

3.2 ԱՌՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՈԼՈՐՏ	ՈԼՈՐՏԻ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՆՉԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՆՈՒԿԱՌԻՍԿԵՐԻՎՐԱ	ԱՌՆ ԱՉԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ ԸՈԼՈՐՏԻ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՎՐԱ	ԱՐԵՏԱԿԱՅՈՒՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄՆ ԱՊԱՅՈՒՄ ԿՈՂՄՆԴԻՐՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ
ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ	Համապատասխան շինությունների վերանորոգումը, բարեկարգումը զգալիորեն կնվազեցնի առկա ռիսկերը: Համապատասխան գույքով, սարքավորումներով, գրականությամբ վերազինումը կնպաստի որոկայլ ուսուցման կազմակերպմանը, անձնակազմի և աշակերտների ԱՌՆ վերաբերյալ տեղեկատվության հասանելիությանը, կնպաստի աղետներից պաշտպանվածության և դիմակայունության մակարդակի բարձրացմանը: Կրթական ոլորտի բարեփոխումները և զարգացումը կնվազեցնեն բնակչության արտահոսքի հավանականությունը, կնպաստեն համայնքի տնտեսական աճին և աղքատության կրճատմանը:	ԱՌՆ միջոցառումների իրականացումը զգալիորեն կթեթևացնի կրթության համակարգի զարգացման հարցը, քանզի միջոցները, որ տարեցտարի ուղղվում էին տարատեսակ աղետների հետևանքների վերացմանը, կուղղորդվեն կրթական համակարգի բարելավմանը, ինչը կապահովի կրթության շարունակականությունը համայնքում: Կրթօջախների սեյսմակայունության մասնագիտական զննումը հնարավորություն կնձեռնի լավագույնս կազմակերպել համապատասխան շինությունների վերանորոգման ու վերակառուցման աշխատանքները, հետագայում դրանց պահպանումը, շահագործումը ու ընթացիկ վերանորոգումը: Կրթական համակարգում ԱՌՆ ուսուցումը ներառելու արդյունքում կբարելավվեն աշակերտների և ուսուցչական կազմի աղետին դիմակայելու ունակությունները, ինչը կնվազեցնի մարդկայն կորուստների և առողջությանը սպառնացող վտանգների ռիսկը:	Նվազագույնի հասցնել սպառնացող աղետներից / ուժեղ քամիներ, երկրաշարժ, հրդեհ/ կրթական համակարգին հասցվող հնարավոր վնասը` վերանայելով և հզորացնելով կրթական համակարգի աղետներին դիմակայելու կարողությունները:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ	Համայնքի և մարզի առողջապահական համակարգի բարելավումը, բուժփիմնարկի շենքային և աշխատանքային նպայմանների բարելավումը, համաճարակների ժամանակին կանխարգելումը և հակահամաճարակային պայքարի ծավալումը, բնակչության իրազեկվածության բարձրացումը զգալիորեն կնվազեցնի աղետներից և համաճարակներից մարդկանց առողջությանը սպառնացող ռիսկը:	Համայնքին սպառնացող ռիսկերի կանխարգելմանն ու նվազեցմանն ուղղված միջոցառումները, բնակչության գիտելիքների բարձրացումը աղետներին պատրաստվածության և համաճարակներին դիմակայելու հարցում, հանրային ծառայությունների ենթակառուցվածքի կնպաստեն բնակչության անվտանգության ապահովմանը, նրանց առողջության և կյանքի պահպանմանը և բարելավմանը:	Բնակչության առողջության և կայնքին սպառնացող վտանգներից հասցվող վնասը նվազագույնի հասցնելու նպատակով հիմնել բուժկետ, ապահովել որոշ ենթակառուցվածքների և ծառայությունների բարելավումը, բնակչության գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերումը աղետներին և համաճարակներին պատրաստվածության ուղղությամբ:
ՇՐՋԱԿԱՄԻՋԱԿԱՅՐ	Բնապահպանական միջոցառումների հետևողական իրագործումը, Էներգետիկ համակարգի բարելավումը, մարդու հետագա վնասակար գործունեության կանխումը կնվազեցնի տարատեսակ երևույթներից բնությանը սպառնացող ռիսկերը, հատկապես Էկոլոգիականը:	Համայնքի հանրային ծառայությունների պատշաճ մակարդակով կազմակերպումն ու Էներգետիկ համակարգի բարելավումը, գյուղատնտեսության և հանքարդյունաբերության ճիշտ կազմակերպումը, գյուղատնտեսական, առողջապահական և բնապահպանական ոլորտներում բնակչության գիտելիքների մակարդակի բարձրացումը, կանաչապատ տարածքների ընդլայնումը կնպաստի համայնքի և տարածաշրջանի բնապահպանական վիճակի բարելավմանը:	Շրջակա միջավայրի պահպանման, հասցվող վնասի նվազեցման, բնապահպանական վիճակի բարելավման համար ապահովել որոշ ենթակառուցվածքների գործարկումը և ծառայությունների բարելավումը, բնակչության շրջանում բնապահպանական գիտելիքների տարածումը, կանաչապատ տարածքների պահպանումը և ընդլայնումը:

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ	Գյուղատնտեսության ժամանակակից մեթոդների ներդրումը, վերամշակող, ջերմոցային և սառնարանային տնտեսությունների հիմնումը, անհրաժեշտ գյուղտեխնիկայի ձեռքբերումը և հնի նորոգումը, խորքային հորերի համակարգի և ոռոգման ցանցի բարելավումը, նոր տեխնոլոգիաների, մշակաբույսերի և ցանքաշրջանառության կիրառումը, թունաքիմիկատների, պարարտանյութերի և սերմերի որոնկիվ երահակումը, պլանավորված օգտագործումը կնպաստի հողերի բերրիության բարձրացմանը՝ միաժամանակ նվազեցնելով հողերի անապատացման և էռոզիայի վտանգը: Միևնույն ժամանակ, հողերի ինտենսիվ օգտագործումը առկա ոռոգման համակարգի պայմաններում և արոտավայրերի ոչ ճիշտ օգտագործումը կմեծացնի հողերի էռոզացման վտանգը:	Կարկտահարության, երաշտի և ցրտահարության ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված մեղմացման և կանխարգելիչ աշխատանքները, հարմարվողականության ծրագրերի իրականացումը և նոր մշակաբույսերի և տեխնոլոգիաների ներդրումը, ինչպես նաև հողերի պաշտպանության և էռոզիայի դեմ պայքարի պլանավորված միջոցառումները, անասնապահական ոլորտի զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը բարենպաստ պայմաններ կստեղծեն ոլորտի կայուն զարգացման համար:	Գյուղատնտեսական ոլորտին սպառնացող ռիսկերից հասցվող վնասը նվազեցնելու նպատակով ձեռնարկել կանխարգելիչ միջոցառումներ որոշ ենթակառուցվածքների՝ հատկապես ոռոգման համակարգի, դաշտամիջյան և ներհամայնքային ճանապարհների բարելավման, մկնանմակ կրծողների և գայլերի դեմ պայքարի ուղղությամբ, մշակել և իրագործել կլիմայի փոփոխությանը հասցեագրված հարմարվողականության ծրագրեր, ներառյալ նոր մշակաբույսերի ներդրումը, կազմակերպել բնակչության ուսուցումը գյուղատնտեսական ոլորտին առնչվող խնդիրների՝ հատկապես նոր տեխնոլոգիաների կիրառման մշակույթ ձևավորելու վերաբերյալ:
ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՇԽՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԶԱՐԱՔ ԱՇԽՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔ	Բնակելի տների, շինությունների և ենթակառուցվածքների աշխատանքային վիճակի և վթարայնության համալիր հետազոտումը, դրանց ժամանակին վերականգնումը, վերանորոգումն ու պահպանությունը, շինարարության համար նոր հողի ատկացումներ անելիս ռիսկային գործոնների հաշվի առնումը և, վերջապես, շինարարություն իրականացնելիս կառուցապատման համար սահմանված բոլոր նորմերի խստագույն պահպանումը կնվազեցնի գոյություն ունեցող սպառնալիքների ռիսկը և կկանխի նոր ռիսկերի գոյացումը:	ԱՌՆ միջոցառումների իրագործումը կնպաստի շենքերի, շինությունների և ենթակառուցվածքների երկարակյացության ապահովմանը, կնվազեցնի վթարայնության աճի տեմպերը, թույլ կտա հետևանքները վերացնելու տրամադրվող միջոցները խնայել և ուղղել դրանք կանխարգելիչ և մեղմացման ծրագրերի իրագործմանը:	Նվազագույնի հասցնել սպառնացող ռիսկերից համայնքի տներին, շենք-շինություններին, ենթակառուցվածքներին հասցվող հնարավոր վնասները՝ վերանայելով և հզորացնելով համայնքի աղետներին դիմակայելու կարողությունները, վերանորոգելով և վերակառուցելով ենթակառուցվածքներն ու շենք-շինությունները:

ԶԲԱՂԿԱԾՈՒԹՅՈՒՆԵՎ ԱՊՐԵԼԱՄԻՋՈՑՆԵՐ	Նոր աշխատատեղերի ստեղծումը, տնտեսական և սոցիալական իրավիճակի բարելավումը, զաբղվածության և ժամանցի ապահովումը կրեերի սեփական և համայնքային շահերի համատեղմանը համայնքի կայուն զարգացումը ապահովելու գործում, անդրադառնալով նաև սպառնալիքներին և ռիսկերին:	Աղետների ռիսկի նվազեցումը հանդիսանում է կայուն զարգացման հիմնական գրավականներից մեկը, ինչը կնպաստի տնտեսական բոլոր ոլորտների դրական զարգացման վրա, ստեղծելով նոր աշխատատեղեր և բարիքներ:	Ապահովել համայնքի հիմնական տնտեսական ոլորտների արդյունավետությունը, երաշխավորելով ենթակառուցվածքների և համակարգերի որակյալ գործարկումը, հակակարկտային, ոռոգման կազմակերպման, կրծողների և գայլերի դեմ ուղղված միջոցառումների իրականացումը, հարմարվողականության երկարաժամկետ ծրագրերի պլանավորումն ու իրագործումը:
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ ԱՍԱՆԻՏԱՐԻ Ա	Ջրամատակարարման և կոյուղու համակարգերի զարգացումը, խմելու ջրի որակի վերահսկումը կնպաստի առողջ ապրելակերպի կայացման խնդրին: Այն միևնույն ժամանակ կկանխի կեղտաջրերի և անձրևաջրերի ներթափանցումը տնամերձեր և այլ գյուղատնտեսական նշանակության հողեր: Ոռոգման համակարգի և խորքային հորերի բարելավումը կկանխի սակավաջրությունը:	Կոյուղացումը և ջրահեռացման համակարգերի, մաքրման կայանի հիմնումը կնվազեցնի համաճարակների բռնկման ռիսկը: Բնակչության ուսուցումը և իրազեկումը կնվազեցնի համաճարակների բռնկման, բնակչության առողջառությանը սպառնալիքները: Երաշտի վտանգը կնվազի ոռոգման համակարգի ճիշտ կառավարման արդյունքում:	Ապահովել խմելու ջրի որակը և անխափան մատակարարում, լուծել համայնքի կոյուղու, կեղտաջրերի և անձրևաջրերի հեռացման և մաքրման, հարցը: Բարելավել ոռոգման և խորքային հորերի համակարգը:
ՏԵՂԱԿԱՆԻՆՔՆԱԿԱՌԱԿԱՐՈՒՄ, ԴԵՍՈԿՐԱՏԻԱՅԻԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	Համայնքի յուրաքանչյուր բնակիչ, մասնակից դառնալով համայնքի կառավարման գործընթացին, մեծապես կնպաստի համայնքի անվտանգությունն ու զարգացումն ապահովելու համար ձեռնարկվող քայլերի իրականացմանը, ԱՌՆ –ն դիտելով որպես զարգացման կարևորագույն գործոն:	ԱՌՆ մարզային և տեղական թիմերի ստեղծումը, համայնքում ԱՌՆ կառավարման մասնակցային մեխանիզմների ներդրումը կիթանի տեղական ինքնակառավարման մարմինների դեմոկրատիզացիան, ապահովելով համայնքի բնակչության մասնակցությունը որոշումներ ընդունելու և դրանց իրականացմանը հետամուտ լինելու գործում:	Միջոցներ ձեռնարկել ԱՌՆ կառավարումը համայնքային ինքնակառավարման գործառույթներում ներառելու ուղղությամբ, համայնքի զարգացման պլաններում հաշվի առնել համայնքին սպառնացող և վերջինիս զարգացումը սահմանափակող ռիսկերն ու դրանց նվազեցման ուղիները:

3.2 ԱՌՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

ԶԱՐԳԱՑՄԱՆՈՒՐՏ	ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ	ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ		ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՐՔՅՈՒՐԸ	ՔԶԾ-ՈՒՄ ԻՆՏԵԳՐՈՒՄ
		Գերակայության ցուցանիշ	Իրականացման ժամկետը		
ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ	Կրթական օջախների սեյսմակայունության և տեղադիրքի մասնագիտական հետազոտում	5			
	Դպրոցի մարզադահլիճի վերանորոգում	2			
	Դպրոցի վերանորոգում	1			
	Մանկապարտեզի կառուցում	3			
	Կրթական օջախներում աղետներին պատրաստվածության վերաբերյալ անձնակազմի և աշակերտների ԱՌՆ ուսուցում:	4			
ԴՊՐՈՑ	Դպրոցի վերանորոգում	1			
	Մարզադահլիճի վերանորոգում	2			
	Նոր գույքի ձեռքբերում	3			
	Կոյուղագծի վերանորոգում	4			
	Բուժկետի հիմնում	5			
	Կենտրոնացված ջեռուցման համակարգի անցկացում	8			
	Դպրոցի հարմարեցում հաշմանդամություն ունեցող և սակավաշարժուն երեխաների կարիքներին	9			
	Դպրոցի տարահանման նշանների փակցում	6			

	Աղետների և արտակարգ իրավիճակների վերաբերյալ հուշաթերթիկների և հանձնարարականների փակցնում	7			
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ	Համայնքի բնակչության ուսուցում և իրազեկում ԱՌՆ /ԱՕ, վարքականոններ և այլն/ վերաբերյալ	6			
	Սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների ձեռնարկում և համայնքի իրազեկում սանիտարահիգիենիկ կանոնների վերաբերյալ	7			
	Կոյուղու կառուցում	5			
	Բուժսարքավորումների ձեռքբերում	3			
	Ջրամատակարարման բարելավում	2			
	Միջհամայնքային ճանապարհների վերանորոգում	1			
	Կենտրոնացված աղբահանության կազմակերպում հարևան համայնքների հետ միասին	4			
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐ	Բնապահպանական ուսուցման կազմակերպում	7			
	Կոյուղու կառուցում	4			
	Սելավատարի/հեղեղատարների կառուցում	3			
	Կենտրոնացված աղբահանության կազմակերպում հարևան համայնքների հետ	5			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	6			

	Սողանքները/քարաթափումները կանխելու միջոցառումների իրականացում ըստ հետազոտման արդյունքների	2			
	Սողանքային և քարաթափման գոտիների մասնագիտական հետազոտում	1			
	Սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների ձեռնարկում և համայնքի իրազեկում սանիտարահիգիենիկ կանոնների վերաբերյալ	8			
ԳՅՈՒԼԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ	Գյուղատնտեսական ոլորտին առնչվող խնդիրների վերաբերյալ ուսուցում և իրազեկում	9			
	Հակակարկտային կայանների տեղադրում	4			
	Գյուղատնտեսական տեխնիկայի	12			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	11			
	Շանթարգելների տեղադրում	5			
	Մթերման կետերի հիմնում	7			
	Սելավատարի կառուցում	3			
	Գյուղատնտեսական միավորումների հիմնում	10			
	Հեռագնա արոտների կայանատեղիների էլեկտրաֆիկացում	6			
	Վերամշակող արտադրամասերի ստեղծում	8			
	Միջհամայնքային ճանապարհների վերանորոգում	2			
	Կամուրջների վերանորոգում	1			
ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԶԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐ	Համայնքի շենք-շինությունների սեյսմակայունության մասնագիտական	27			

	հետազոտում				
	Սողանքային գոտիների մասնագիտական հետազոտում	26			
	Սողանքները կանխելու միջոցառումների իրականացում ըստ հետազոտման արդյունքների	25			
	Քարաթափման գոտիների մասնագիտական հետազոտում	24			
	Քարաթափումները կանխելու միջոցառումների իրականացում ըստ հետազոտման արդյունքների	7			
	Համայնքային կենտրոնի կառուցում	13			
	Մանկապարտեզի կառուցում	12			
	Դպրոցի վերանորոգում	11			
	Դպրոցի մարզադահլիճի վերանորոգում	9			
	Կոյուղու կառուցում	10			
	Ջրամատակարարման բարելավում	6			
	Կենտրոնացված աղբահանության կազմակերպում հարևան համայնքների հետ միասին	23			
	Միջհամայնքային ճանապարհների վերանորոգում	5			
	Ներհամայնքային ճանապարհների բարեկարգում և լուսավորում	4			
	Գազաֆիկացում	15			
	Հեռագնա արոտների կայանատեղիների էլեկտրաֆիկացում	16			

	Կամուրջների հիմնանորոգում	1			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	17			
	Բնակելի տների նորոգում	18			
	Հյուրատների հիմնում	19			
	Կենցաղսպասարկման, հանրային սննդի և այլ ծառայությունների օբյեկտների հիմնում	20			
	Վերամշակող և այլ փոքր արտադրամասերի հիմնում	21			
	Մթերման կետերի հիմնում	15			
	Սելավատարների/հեղեղատարների կառուցում	8			
	Համայնքապետարանի վերանորոգում	3			
	Հակակարկտային կայանի տեղադրում	14			
	Շանթարգելների տեղադրում	2			
	Հանդիսությունների սրահի կառուցում	22			
ՀԱՐԱՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՊՐԵԼԱՄԻՋՈՑՆԵՐ	Գյուղատնտեսական միավորումների հիմնում	25			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	13			
	Գյուղատնտեսական տեխնիկայի վերանորոգում և նորի ձեռքբերում	24			
	Հակակարկտային կայանների տեղադրում	4			
	Շանթարգելների տեղադրում	19			
	Սելավատարների/հեղեղատարների կառուցում	3			
	Վերամշակող և այլ փոքր արտադրամասերի	8			
	Մթերման կետերի հիմնում	7			

	Հեռագնա արոտների կայանատեղիների Էլեկտրաֆիկացում	12			
	Կամուրջների վերանորոգում	1			
	Ջրամատակարարման բարելավում /արտաքին ջրագծի և ներքինցանցի վերանորոգում	11			
	Կենտրոնացված աղբահանության կազմակերպում /հարևան համայնքների հետ միասին/	6			
	Կոյուղու կառուցում	26			
	Սողանքները/քարաթափումները կանխելու միջոցառումների իրականացում ըստ հետազոտման արդյունքների	16			
	Համայնքային կենտրոնի կառուցում	14			
	Մանկապարտեզի կառուցում	15			
	Դպրոցի վերանորոգում	5			
	Դպրոցի մարզադահլիճի վերանորոգում	17			
	Հանդիսությունների սրահի կառուցում	9			
	Համայնքապետարանի վերանորոգում	21			
	Միջհամայնքային ճանապարհների վերանորոգում	2			
	Ներհամայնքային ճանապարհների բարեկարգում և լուսավորում	10			
	Գազաֆիկացում	18			
	Բնակելի տների նորոգում	20			
	Հյուրատների հիմնում	22			

	Կենցաղսպասարկման, հանրային սննդի և այլ ծառայությունների օբյեկտների հիմնում	27			
ՋՐԱՍԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ ԵՎ ՍԱՆԻՏԱՐԻԱ	Սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների ձեռնարկում և համայնքի իրազեկում սանիտարահիգիենիկ կանոնների վերաբերյալ	5			
	Ջրամատակարարման բարելավում /արտաքին ջրագծի և ներքին ցանցի վերանորոգում/	1			
	Կենտրոնացված աղբահանության կազմակերպում /հարևան համայնքների հետ միասին/	4			
	Կոյուղու կառուցում	3			
	Սելավատարների/հեղեղատարների կառուցում	2			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	6			
ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՋԵՆԱՎԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ	Համայնքի ԱՌՆ հավաստագրի ձևավորում և հաստատում				
	Համայնքի զարգացման / տարեկան պլանների մշակում և իրականացում				
	Համայնքահեն փոքրածավալ ԱՌՆ ծրագրերի իրականացում				
	ԱՌՆ կառավարման գործառույթների ամենամյա մոնիտորինգ և գնահատում				

